

I-DECIDE
MANUAL DE FINANCES PERSONALS

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

support
FUNDACIÓ TUTELAR GIRONA

1. Introducció	3
Objectius dels Manuals I-DECIDE sobre finances personals, salut i drets del consumidor	3
Com utilitzar els Manuals I-DECIDE	4
2. Context	6
La Convenció de Nacions Unides sobre els drets de les persones amb discapacitat	6
Sobre el suport en la presa de decisions ('Supported Decision-Making' o 'SDM')	7
Tipologia de decisions dels Manuals I-DECIDE	9
L'acord de suport I-DECIDE per a la presa de decisions	10
Marc legal	11
Habilitats digitals, numèriques i alfabetització	11
3. Creant serveis de suport en la presa de decisions	13
L'Acord de suport I-DECIDE com a base d'un servei professional	13
Rols dins l'Acord de suport I-DECIDE	14
Com dissenyar i implementar l'Acord de suport I-DECIDE	17
Fase 1: Sol·licitar el servei de suport	17
Fase 2: Identificar els professionals o persones de suport	17
Fase 3: Definir l'abast i el contingut de l'acord	18
Fase 4: Implementar i avaluar l'acord	19
Les relacions interpersonals en contextos de suport: vincle i avaluació inicial	19
El Pla de suport individualitzat I-DECIDE	20
Avaluar el servei de suport a la presa de decisions	21
4. Manual de finances personals I-DECIDE	23
Introducció	23
Metodologia educativa	23
Vocabulari Bàsic	24
Finances personals i drets	25
Habilitats digitals, numèriques i d'alfabetització	27
Reunió introductòria	29
Gestió financera	32
Elaborar un pressupost	33
Ingressos i despeses	35
L'estalvi	37
Els bancs	39
Risc i abús financer	42
Escenaris	46
5. Referències	51
6. Annexos	55

1// Introducció

Objectius dels Manuals I-DECIDE sobre finances personals, salut i drets del consumidor

Aquest manual forma part del projecte Erasmus+ I-DECIDE, una iniciativa que té com a objectiu ajudar a millorar, transformar o crear nous serveis de suport per la presa de decisions ('SDM') per a persones amb discapacitat al mateix temps que augmenten les seves habilitats digitals, numèriques i d'alfabetització ('DLN Skills'). Per aconseguir aquest objectiu, qualsevol professional o persona de suport (la persona que ajuda a la presa de decisions) ha de tenir una comprensió clara del marc teòric del SMD i les seves implicacions. Aquest manual ha estat dissenyat per capacitar i dotar de procediments i eines específiques a les persones professionals o de suport amb la finalitat d'incorporar l'enfocament SDM com un model innovador de provisió de suports.

Els mecanismes de suport per a la presa de decisions són un instrument clau per a la plena implementació de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat ('La Convenció' o 'UNCRPD'). La Convenció requereix que els Estats Membres, les autoritats i figures públiques, els professionals i la societat en general superin el model mèdic mitjançant el qual conceptualitzen la discapacitat en base a la classificació i categorització de les persones a través de les seves problemàtiques, deficiències o diferències i adoptin un model basat en Drets Humans. La Convenció promou un model basat en el gaudi ple i igualitari de Drets humans per a totes les persones amb discapacitat i alhora es respecta la seva dignitat inherent, es fomenta la seva inclusió social i la seva participació activa en el conjunt de la societat. La Convenció, en base al principi d'igualtat d'oportunitats i no discriminació, entre d'altres, estableix que les persones amb discapacitat tenen dret a rebre diferents formes de suport personalitzat tot centrant-se en la necessitat de superar les diferents barreres socials, tant actitudinals i ambientals com reals, que dificulten i impedeixen la plena participació a la societat com a ciutadans de ple dret.

La Convenció també estableix que l'objectiu principal del suport no és oferir serveis de suport que es basin en el millor interès de la persona o en models en què les decisions per a la persona es prenen en base de mecanismes de substitució o representació de la mateixa, sinó que insta a reconceptualitzar i articular un model de serveis i prestació de suports que es basin en la voluntat, desitjos i preferències de la persona que rep el suport. El model que proposa la Convenció implica que la persona sigui part activa en el procediment de presa de decisions, que l'habiliti i li doni suport per prendre les seves pròpies decisions.

El suport a la presa de decisions és l'enfocament transversal dels Manuals I-DECIDE

Qualsevol enfocament o aproximació conceptual a models, mecanismes o sistemes de suport per a la presa de decisions no es pot desvincular d'aplicar metodologies de coproducció. La coproducció implica que la persona que rep el suport participa activament en el disseny, implementació i avaluació del servei de suport que rep; fet que, en termes generals, genera un doble impacte. En primer lloc, el servei és més eficaç en la identificació de les necessitats de la persona perquè focalitza la seva intervenció o actuació professional sobre els desitjos, preferències o voluntat de la pròpia persona, identificats, al mateix temps, com objectius a aconseguir o com a problemes a solucionar directament per la pròpia persona. En segon lloc, la persona amb discapacitat és partícip del seu propi procés d'empoderament ja que el professional es dirigeix a ella en clau d'igualtat, consideració, donant importància i respectant les seves opinions i desitjos, per posteriorment definir el servei.

La **coproducció**, com a metodologia, està present de manera subjacent a cada etapa i procés descrit en aquest manual. La metodologia I-DECIDE intenta articular i facilitar –fins el nivell més alt possible– la participació de la persona amb necessitats de suport en l'activació dels mecanismes de suport que necessita, la definició de les àrees o esferes en què el sol·licita, l'assignació del professional que li proporcionarà el suport o els termes en què es produirà aquest, incloent l'avaluació del procediment dut a terme i els resultats aconseguits.

Així mateix, els socis que formen part del projecte I-DECIDE reconeixen com un factor clau que les habilitats digitals, numèriques i d'alfabetització juguen un paper essencial perquè la persona amb necessitats de suport obtingui, processi i entengui la informació i les opcions disponibles i, conseqüentment, avalui els pros i contres relacionats amb cada decisió específica.

En el seu conjunt, el present manual té com a objectiu mostrar als professionals de suport la metodologia I-DECIDE, dissenyada i entesa pels socis del projecte per possibilitar el desenvolupament de serveis futurs de suport en la presa de decisions que vagin en la línia de les disposicions de la Convenció.

Per això, I-DECIDE desenvolupa manuals de referència que serveixen com a guia en tres àrees o esferes importants de la vida de les persones: salut, finances personals i drets com a consumidors. La metodologia, processos i procediments descrits en els manuals poden aplicar-se a d'altres àmbits o esferes, amb les adaptacions necessàries, com aquelles relacionades amb el treball, l'habitatge o la vida independent.

Com utilitzar els Manuals I-DECIDE

El capítol 2, "Context", és essencial per entendre l'objectiu d'aquest manual. Descriu els principis bàsics que regeixen i emmarquen el SDM, així com els procediments bàsics a desenvolupar i les eines necessàries per poder desenvolupar aquest servei.

En el capítol 3, "Creant Serveis de suport a la Presa de decisions" es descriu detalladament com utilitzar l'acord de suport com una eina professional per ajudar a l'usuari en la presa de decisions. En aquest capítol es detallen els procediments i eines per crear, desenvolupar, implementar i avaluar el servei de suport per la presa de decisions. Els capítols 2 i 3 constitueixen el nucli de la Metodologia I-DECIDE i són compartits pels tres manuals desenvolupats pels socis del projecte. És possible que les versions locals de cada manual incloguin referències específiques sobre el marc jurídic o l'estructura de serveis de cada país, essent aquestes considerades com el marc conceptual que el professional o persona de suport ha de conèixer i tenir en compte per implementar el servei de suport per la presa de decisions.

El capítol 4, "Finances personals", "Salut" o "Drets com a consumidor" es centra en els procediments rellevants per cada àrea o esfera específica del manual, proporcionant estratègies i eines de treball, exemples o activitats concretes, on el SDM i la metodologia I-DECIDE són susceptibles d'aplicar-se a la pràctica professional. Encara que la metodologia I-DECIDE pel suport en la presa de decisions es configura com un patró comú en aquestes tres esferes de la vida diària, les diverses situacions i tipus de decisions a prendre per la persona difereixen en gran mesura: per això les eines utilitzades en cada una d'elles són diferents. Els professionals amb experiència en l'aplicació de la metodologia I-DECIDE poden anar directament a aquests capítols amb la finalitat de trobar eines específiques, clarificar procediments o ajudar-se dels exemples o escenaris que s'han utilitzat per il·lustrar com procedir en el conjunt de situacions en les quals es pot aplicar la metodologia proposada.

El capítol 5 inclou 'referències' específiques sobre l'enfocament SDM així com bibliografia temàtica sobre cada esfera o àrea tractada a cada document específic.

El capítol 6, referent als 'Annexos', conté una plantilla de 'l'Acord de suport I-DECIDE'. Altres documents i plantilles rellevants desenvolupades en el marc del projecte i que resulten d'ajuda per aplicar la metodologia proposada ('Plantilla d'avaluació d'habilitats digitals, numèriques i d'alfabetització'; 'Plantilla d'avaluació de les habilitats sobre la salut'; 'Plantilla d'avaluació de les habilitats en gestió financera'; 'Plantilla d'autoavaluació de la satisfacció' tant pels usuaris com pels professionals o la 'Plantilla de Pla de suport individualitzat', es troben disponibles per descarregar des del lloc web del projecte. Aquests documents i aquestes plantilles constitueixen el nucli de la metodologia I-DECIDE i la seva utilització combinada garanteix que es desenvolupi un servei consistent i coherent amb l'enfocament SDM, assegurant, a més, que es pugui avaluar l'eficàcia del servei i la satisfacció amb el mateix de manera àgil en diferents fases o etapes del procediment.

Consulti tots els materials I-DECIDE a la pàgina web del projecte: <https://www.supportgirona.cat/projectes/i-decide/>

Bèlgica – European Association of Service Providers for Persons with Disabilities, **EASPD** (www.easpd.eu)

Espanya:

Support-Girona
(www.supportgirona.cat)

Finlàndia – **KVPS** (www.kvps.fi)

Fundació Campus Arnau d'Escala
(www.campusarnau.org)

Grècia - **EEA Margarita**
(www.eeamargarita.gr)

UK – **Social Care Training**
(www.sctltd.uk)

2// Context

La Convenció de Nacions Unides sobre els drets de les persones amb discapacitat

La Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat de Nacions Unides és un tractat internacional que té per objectiu garantir i desenvolupar els Drets Humans de les persones amb discapacitat. La Convenció és el primer tractat sobre Drets Humans del S. XXI i ha servit com a catalitzador mundial del moviment social i associatiu d'aquest col·lectiu, impulsant el debat entorn a la conceptualització de la discapacitat i la consideració social de les persones que l'experimenten. El debat sobre com els Estats han de promoure, protegir i garantir el ple gaudiment dels drets de les persones amb discapacitat és ampli i extens, abastant moltes temàtiques, inclosa la igualtat de les persones amb discapacitat davant la llei.

La Convenció va ser adoptada a l'Assemblea General de les Nacions Unides l'any 2006 i fins a dia d'avui (2020), 163 Estats l'han firmat i 181 l'han ratificat, inclosa la Unió Europea i tots els seus Estats Membres. L'aplicació i implementació de la Convenció és monitoritzada a nivell global pel Comitè dels drets de les persones amb discapacitat ('el Comitè').

Contextualitzant l'article 12 de la Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat

L'article 12 de la Convenció reconeix el dret de les persones amb discapacitat a gaudir de capacitat legal plena, unificant el concepte de capacitat jurídica i capacitat d'obrar, distinció conceptual encara vigent en el nostre dret. Reconèixer la plena capacitat legal per a totes les persones amb discapacitat en igualtat de condicions que la resta de ciutadans i en tots els aspectes de la vida, implica reconèixer el seu dret a exercir un control efectiu i real sobre els seus assumptes, incloent la gestió del seu patrimoni i la seva economia. A més, s'han de dissenyar i garantir salvaguardes proporcionals d'acord amb les circumstàncies personals.

L'article 12 de la Convenció i l'Observació General nº1 del Comitè exposen i argumenten que la capacitat legal no es pot confondre amb la capacitat mental ni amb l'habilitat de prendre decisions, sinó que ha de ser entesa, interpretada i respectada com un Dret inalienable de la persona encara que aquesta requereixi suport en la presa de decisions.

La Convenció, en el seu article 12, insta a governs i autoritats públiques a articular reformes, mecanismes i serveis necessaris per proporcionar a les persones amb discapacitat el suport que requereixen per a la presa de decisions. Aquest pot ser formal o informal, i es pot constituir mitjançant arranjaments de qualsevol classe i intensitat, tenint en compte la diversitat de situacions, contextos i barreres personals i socials a les quals s'enfronten les persones amb discapacitat. A més del que s'ha dit, el suport ha de donar resposta i dur-se a terme d'acord amb la voluntat i preferències de la persona. D'acord amb la definició de suport que proposa el Comitè, aquest pot implicar des d'adaptar la informació a un llenguatge de lectura fàcil, com articular un suport intens que articuli la voluntat de la persona a partir d'un coneixement profund dels seus desitjos i preferències, que es pot obtenir mitjançant una relació de confiança a llarg termini o mitjançant la millor interpretació de la seva història de vida.

Aplicar el paradigma del suport en la presa de decisions on les opinions i decisions de la persona es tinguin sempre en compte i es respectin independentment del que els professionals escullin o opinin al respecte, requereix canvis profunds en el marc jurídic i en el de serveis socials, sanitaris o que treballin amb persones amb discapacitat.

A efectes pràctics, exercir el ple dret a la capacitat jurídica, en termes de la Convenció, significa que la persona ha de poder prendre decisions autònomament o amb suport en tots els àmbits i esferes de la vida, des de qüestions personals, familiars i domèstiques, fins a decisions de caràcter mèdic, laboral, financer o de planificació familiar, entre d'altres, independentment de la seva complexitat.

La Convenció reconeix que les persones amb discapacitat poden requerir suport en múltiples nivells depenent del context, les circumstàncies personals i de les diverses barreres que originen la discapacitat. En aquest sentit, convida els Estats i autoritats públiques a desenvolupar mecanismes de suport per la presa de decisions de diferents classes i intensitats, ja siguin de caràcter formal o informal. La Convenció, i en especial l'Observació general nº1 del Comitè sobre els drets de les persones amb discapacitat o els informes posteriors de la relatora especial, posen de manifest que aquests mecanismes poden consistir o definir-se com xarxes de suport, acords de suport, grups d'ajuda entre parts, grups d'autoajuda o autogestors, grups d'autorepresentació o directives de planificació avançada.

La metodologia I-DECIDE pel suport en la presa de decisions, inclosos els manuals i documents de referència desenvolupats pels socis del projecte, es nodreixen conceptualment dels principis de la Convenció i de les diverses pràctiques dutes a terme globalment per la seva aplicació, per la qual cosa és fonamental que els professionals entenguin els principis i obligacions de la mateixa per la seva posterior aplicació en organitzacions o serveis que treballen amb persones amb discapacitat.

Sobre el suport en la presa de decisions ('Supported Decision-Making' o 'SDM')

Els mecanismes basats en el suport en la presa de decisions s'han de configurar com l'alternativa a altres mecanismes basats en la presa de decisió per representació o substitució. Conceptualitzar i desenvolupar en la pràctica serveis alienats amb els principis de la Convenció i enfocats cap a la provisió de suports per la presa de decisions suposa un canvi de paradigma que implica reconèixer i respectar a les persones amb discapacitat com a membres i ciutadans de ple dret i amb ple dret en el conjunt de la societat. Només mitjançant aquest reconeixement és possible avançar cap a la plena inclusió social.

La presa de decisions

La quotidianitat de les persones està plena d'oportunitats per prendre decisions. Aquestes poden variar en funció de múltiples factors com la seva simplicitat o complexitat, el risc que comporten, la dificultat de portar-les a terme o l'impacte de les mateixes. Així doncs, podem considerar que existeixen decisions de baix nivell (com per exemple quina roba posar-se diàriament) i decisions d'alt nivell (per exemple el fet de decidir canviar de feina i traslladar-se a viure a una altra ciutat).

És natural que existeixin decisions que prenem nosaltres mateixos i que n'existeixin d'altres on preferim consultar o demanar consell abans de decidir. Com a norma general, quan hem de decidir sobre alguna cosa important i, en funció de la decisió, recorrem al consell d'amics, familiars, especialistes o professionals de diversa índole que ens brinden suport (per exemple el terapeuta, el metge, l'assessor financer, l'advocat, etc.). En aquests manuals i en tots els documents que conformen el nucli metodològic de I-DECIDE la persona que ajuda una altra persona amb discapacitat a prendre decisions s'anomena **professional de suport ('supporter')**.

Així mateix, les decisions que prenem estan influenciades per diversos factors com la història de vida de la persona, el context en el qual la persona ha crescut durant la seva infància i s'ha desenvolupat cap a l'edat adulta, les experiències personals, la pròpia personalitat de l'individu, les seves creences i valors o el seu context cultural. No obstant, un factor clau per a la presa de decisions per a qualsevol persona, és la disponibilitat i accessibilitat d'informació que ajudi a contextualitzar, valorar o sospesar les diferents opcions possibles d'una determinada situació. En aquest sentit, les decisions també depenen de les habilitats digitals, numèriques i d'alfabetització de cada individu per interpretar i entendre aquesta informació. A tall d'exemple, si un no entén com utilitzar eines tecnològiques o presenta dificultats en interpretar la informació en relació amb un procés de devolució d'un producte o servei online, difícilment decidirà utilitzar aquest mitjà per realitzar compres. De la mateixa manera, si una persona no entén les diferents opcions que li planteja el seu metge en relació amb un tractament específic, serà pràcticament impossible que la persona prengui una decisió conscient, informada i independent sobre les diverses opcions de tractament.

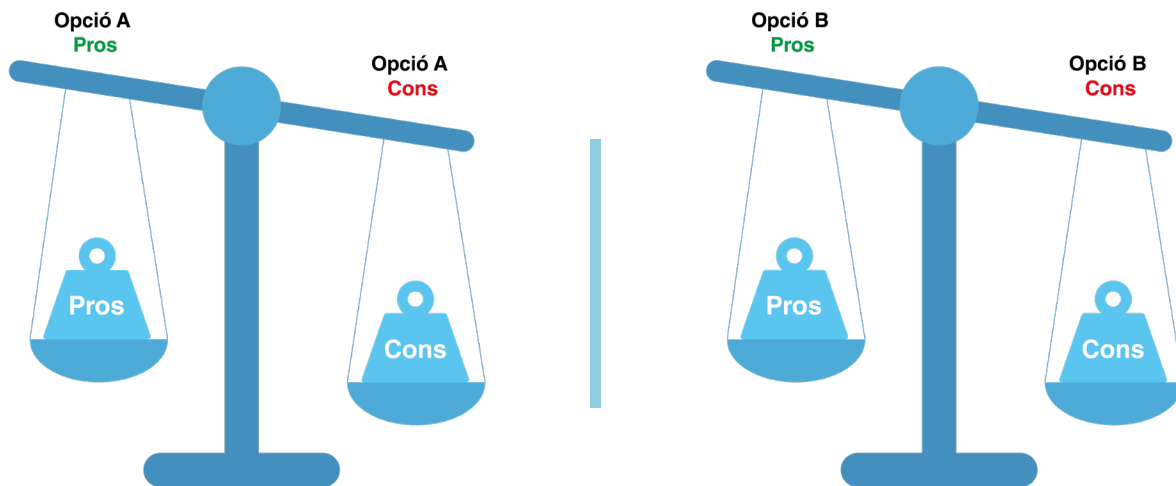

Figura 1. El procés de presa de decisions: comparació entre les diferents opcions, pros i contres.

Suport en la presa de decisions (SDM)

El suport en la presa de decisions i qualsevol servei que es basi en aquesta aproximació s'ha de basar en l'articulació d'un conjunt de mesures que garanteixin les condicions perquè la persona amb discapacitat pugui prendre decisions informades. Per tal de facilitar aquest procés, el professional de suport per a cada situació en què la persona necessiti suport per prendre les seves pròpies decisions, ha d'estudiar les opcions sobre les quals pot decidir per tal de proporcionar informació accessible i comprensible per a la persona de manera que aquesta sigui capaç de comparar, autònomament o amb suport, els pros i contres de cada decisió, i assegurar que la persona compregui les conseqüències, impacte i responsabilitats que comporten. És tasca del professional oferir suport a la persona per comunicar la seva decisió final.

Sota un marc de suport en la presa de decisions, les decisions finals de les persones amb discapacitat han de ser respectades pels professionals de suport tot i que aquestes difereixin dels valors, creences o principis del professional, fins i tot en el cas que la decisió que hagués pres el professional hagués estat diferent en no considerar-la com la millor opció. Reconèixer aquest dret i permetre a la persona amb discapacitat arriscar-se, equivocar-se o prendre decisions de vegades inadequades, és part important del procés de suport a la presa de decisions.

Un exemple ràpid d'una decisió de baix nivell i el suport que rep la persona:

Una persona demana suport per prendre una decisió sobre les seves finances personals en què ha de decidir si gastar una part important dels seus estalvis per comprar un ordinador portàtil, o guardar-los per a les properes vacances. El professional de suport ha recopilar informació sobre les diferents opcions i comunicar aquesta informació a la persona a través dels formats adequats per fer-ho (material de lectura fàcil, vídeos, pictogrames, etc.) per tal d'assegurar-se que la persona entén, avalua i sospesa els "pros" i "contres" de cada alternativa, assegurant que la persona pren una decisió informada i que aquesta la pren lliure d'influències i es correspon amb la seva voluntat. És tasca del professional, si la persona ho sol·licita, ajudar a comunicar la decisió a les persones que necessiten conèixer-la o que són un element clau per dur-les a terme, així com la coordinació dels recursos necessaris per fer-ho, en funció de la seva responsabilitat professional.

El suport a la presa de decisions és fonamental per a fomentar la inclusió social de les persones amb discapacitat ja que promouen pràctiques que respecten el seu dret a decidir i a controlar els seus assumptes personals, incrementant la seva autonomia i independència.

Tipologia de decisions dels Manuals I-DECIDE

Els Manuals I-DECIDE il·lustren el potencial dels mecanismes de suport a la presa de decisions en tres àrees o esferes específiques cobertes pel projecte: finances personals, salut i drets com a consumidors.

Salut

Tradicionalment, les persones amb discapacitat han estat privades de poder triar sobre qüestions que afecten el seu propi cos. Aquesta manca de control es manifesta en el fet que, molt freqüentment, decisions bàsiques sobre nutrició, tractament farmacològic, rutines d'exercicis o altres qüestions relacionades amb la seva salut o benestar, són preses exclusivament per professionals o per membres de la família seguint el seu propi criteri, i d'acord amb el 'millor interès per a la persona'. Les decisions relacionades amb la salut i el benestar poden contemplar qüestions de baix nivell, des d'hàbits alimentaris, activitat física o higiene, fins a qüestions de nivell mitjà o alt com el consum d'alcohol o d'altres substàncies, l'ús de mètodes anti-conceptius o aspectes relacionats amb procediments o tractaments mèdics avançats.

Les persones amb discapacitat sovint no compten amb la formació necessària en qüestions relacionades amb la salut, incloent-hi aspectes de planificació familiar o salut sexual i reproductiva. Ja sigui perquè no participen en programes o iniciatives sobre prevenció i sensibilització, o perquè quan participen la informació no és del tot clara ni fàcil d'entendre per a ells, la veritat és que quan es tracta de prendre decisions sobre salut, les persones amb discapacitat, especialment intel·lectual, compten amb pocs recursos per prendre una decisió informada.

Finances personals

Un altre dels àmbits on les persones amb discapacitat solen veure coartada la seva capacitat efectiva de decidir és l'àmbit de les finances personals o la gestió financera. Les persones amb discapacitat, amb massa freqüència, solen ser privades de poder decidir sobre qüestions de baix nivell en referència a les seves finances personals (gestió dels seus propis diners de butxaca, elaboració del seu propi pressupost o el simple fet de comprar productes bàsics), així com sobre decisions més complexes (obrir un compte corrent, demanar un crèdit, invertir diners o administrar el patrimoni immobiliari o qüestions hereditàries).

Drets com a consumidors

Tots els ciutadans de la Unió Europea es troben sota l'empara de la protecció al consumidor que atorga la legislació europea. Aquesta cobertura inclou, de manera resumida: protecció contra productes insalubres o mal etiquetats i una correcta informació sobre els mateixos, accés a maneres ràpides i eficients de resoldre problemes amb els venedors o protecció contra l'incompliment de les garanties que ofereixen els fabricants. El marc europeu de Drets com a consumidor es troba en constant actualització a causa de l'increment i diversificació de les diferents formes, patrons i mitjans de consum o pagament que s'han produït a causa de l'expansió del comerç online i el creixement accelerat de l'ús de la tecnologia per aquesta finalitat.

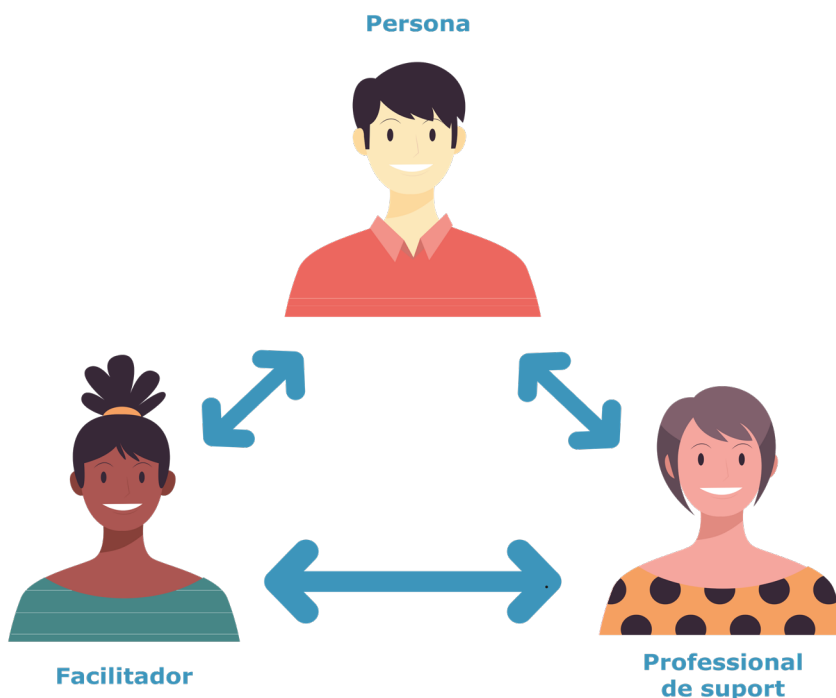
Les persones amb discapacitat, fins i tot amb aquestes garanties, es poden veure més exposades, especialment però no exclusivament en l'àmbit del comerç digital, a influències indègudes, transaccions fraudulentoses o a qualsevol vulneració relativa als seus drets com a consumidors, requerint d'un suport específic.

L'Acord de suport I-DECIDE per a la presa de decisions

I-DECIDE ha desenvolupat una metodologia per al suport en la presa de decisions alienada amb els principis de la Convenció, que es basa en l'Acord de suport com a eina per facilitar a les organitzacions, professionals o persones de suport, incloent les pròpies persones amb discapacitat, oferir o rebre suport de manera estandarditzada i estructurada. L'Acord de suport I-DECIDE és un document creat amb la finalitat de formalitzar per escrit la petició de suport de la **persona amb discapacitat**, les àrees o esferes en què ho sol·licita així com que participi en la designació de la persona o **professional de suport**, i la persona que exercirà de **facilitador**. El document explicita els compromisos i responsabilitats que adquireix cadascuna de les parts i es formalitza mitjançant la signatura dels implicats.

L'Acord de suport I-DECIDE, que es pot materialitzar en diferents formats, ha d'iniciar-se voluntàriament a petició de la persona amb necessitats de suport. Els rols establerts en l'acord s'han de basar en una relació de confiança i es distingeix explícitament la persona que exercirà de professional de suport i la persona que actuarà com a facilitador. De la mateixa manera que la persona ha iniciat l'acord de manera voluntària, ha de poder cancel·lar-lo o modificar-lo en qualsevol moment si no està satisfeta amb el procés, la relació o els resultats.

La metodologia I-DECIDEIX incorpora la figura del facilitador com a element innovador. El facilitador és una tercera persona que té la funció de supervisar i monitoritzar la relació que es genera i els processos i activitats que es desenvolupen a través de l'Acord de suport, per verificar i assegurar que tot surti com cal. Si la persona amb necessitats de suport no està contenta amb algun aspecte de la relació, de les activitats o dels processos duts a terme pel professional de suport, pot demanar-li al facilitador, parlar-ne o fins i tot canviar de professional.

L'element central de l'Acord de suport I-DECIDEIX és la relació que es genera entre la persona i el professional de suport. Implica un canvi actitudinal del professional respecte al reconeixement dels drets de la persona a la qual dóna suport, l'acceptació de les seves decisions, i l'abandonament de pràctiques professionals en les quals es prenen decisions segons el criteri del 'millor interès per a la persona'.

Figura 2. L'Acord de suport I-DECIDE: una relació multidireccional.

Marc legal

Aquest manual ha estat creat i desenvolupat tenint en compte que cap dels països que formen part del consorci del projecte ha incorporat, desenvolupat o reformat els seus marcs jurídics i legislatius per incorporar mecanismes de suport a la presa de decisions que compleixin els principis de la Convenció, i les recomanacions del Comitè. Tot i que la Convenció és un tractat jurídicament vinculant, només uns pocs països de tot el món, entre ells Colòmbia, Costa Rica o Perú, han iniciat o adoptat les reformes necessàries per desenvolupar i incloure instruments de Dret basats en la voluntat, desitjos i preferències de la persona amb discapacitat.

En el context espanyol és especialment notori el fet que hi ha un «Projecte de Llei pel qual es reforma la legislació civil i processal per al suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica», actualment en tràmit al Congrés dels Diputats, mitjançant el qual es pretén modernitzar i adaptar l'ordenament jurídic a les previsions de la Convenció. De manera paral·lela, en el context català, hi ha la voluntat d'iniciar una reforma de el Codi Civil Català i a tal efecte la Generalitat de Catalunya ha iniciat un procés consultiu mitjançant el qual s'obre el debat públic sobre el document de «Bases de la reforma del codi Civil de Catalunya en matèria de suport a l'exercici de la capacitat jurídica». No obstant això, cap de les dues propostes s'ha materialitzat encara.

Des d'un punt de vista pràctic, això implica que:

- L'Acord de suport I-DECIDE no és un document legalment vinculant, perquè no es troba reconegut o recollit en el marc jurídic nacional existent a data de publicació del manual
- No existeix en dia d'avui manera de supervisar i monitoritzar els Acords de suport a través de registres públics oficials i acreditats per les autoritats pertinents
- L'Acord de suport, després de la seva constitució, no atorgarà cap dret especial al professional de suport per gestionar o coordinar serveis, tramitar beneficis o prestacions, obtenir informació de caràcter privat de la persona en serveis externs públics o privats, o qualsevol altre dret equiparable als que s'atorguen per defecte, o específicament, a través de les actuals figures o mecanismes de protecció vigents en l'ordenament jurídic.

Habilitats digitals, numèriques i d'alfabetització

En la majoria de les situacions en les quals es requereixi prendre algun tipus de decisió, les habilitats -o una combinació d'elles- digitals, numèriques i d'alfabetització de qualsevol persona, entren en joc per a l'obtenció i la interpretació de tota la informació disponible que ajudi en el procés per prendre decisions conscients i informades. Podem definir aquestes habilitats de manera específica com:

Habilitats digitals: conjunt de competències que inclouen la capacitat de processar informació, comunicar, crear continguts, contemplar i aplicar mesures de seguretat o resoldre problemes operant en entorns digitals, o mitjançant dispositius electrònics (per exemple, ordinadors, smartphones, tablets, internet, etc.). Avui en dia, disposar d'habilitats digitals és essencial, especialment quan tant des de l'àmbit del consum privat, com per part de l'administració pública, s'ha ampliat el catàleg de tràmits bàsics per a la ciutadania que es poden realitzar per mitjans telemàtics (pagament d'impostos, tramitació d'expedients, etc.).

Habilitats numèriques: disposar d'habilitats numèriques significa ser capaç d'usar nombres i símbols per analitzar i abordar els problemes des d'un punt de vista matemàtic. Tenir habilitats numèriques significa poder treballar amb figures i conceptes matemàtics, saber raonar lògicament o saber simplement sumar, per aplicar-los a contextos de la nostra vida quotidiana i ser capaços de decidir sobre una o diverses opcions.

Les habilitats numèriques s'utilitzen en gairebé tots els aspectes de la vida de manera directa o indirecta, ja sigui a la feina, en les activitats diàries, com a consumidors o gestors de les nostres finances personals, o fins i tot com a pacients mèdics a l'hora d'interpretar un determinat tractament.

Les habilitats numèriques complementen les habilitats d'alfabetització i sovint són referides com "habilitats matemàtiques". Les dues habilitats són necessàries per funcionar en societat.

Habilitats d'alfabetització: les habilitats d'alfabetització es defineixen com la capacitat d'una persona per llegir i escriure un text breu sobre la vida diària, o les habilitats d'una persona per entendre conceptes mitjançant el llenguatge escrit. Qualsevol persona amb un bon nivell de lectura o escriptura té, per norma general, millors oportunitats per prendre decisions que s'ajustin als seus desitjos i preferències.

El projecte I-DECIDE ha desenvolupat eines per avaluar les habilitats de la persona a cada un d'aquests aspectes.

Per a més informació i descàrrega dels materials I-DECIDE consulteu la pàgina web del projecte:

<https://www.supportgirona.cat/projectes/i-decide/>

<https://www.easpd.eu/en/content/i-decide-supported-decision-making-using-digital-literacy-numeracy-skills-0>

Eines d'avaluació I-DECIDE

I-DECIDE compta amb eines d'avaluació que permeten avaluar diferents aspectes, ja siguin les habilitats digitals, numèriques o d'alfabetització, els resultats del suport rebut a través de l'acord de suport o la satisfacció amb el procés. Utilitzar les eines d'avaluació I-DECIDE permet, en primer lloc, demostrar el grau en què la persona amb necessitats de suport ha començat a prendre les seves pròpies decisions i, en segon lloc, supervisar i avaluar els progressos realitzats a través d'eines d'autoavaluació dutes a terme pels professionals de suport i per la pròpia persona ('Plantilla d'avaluació d'habilitats digitals, numèriques i d'alfabetització'; 'Plantilla d'avaluació de les habilitats sobre salut'; 'Plantilla d'avaluació de les habilitats en gestió financera'; 'Plantilla d'autoavaluació de la satisfacció').

Les eines específiques d'autoavaluació inclouen detalls sobre com utilitzar cada eina i com interpretar la informació recopilada. Assegurar que totes les parts siguin conscients del progrés realitzat, compartir els resultats de l'evolució de la persona i contrastar la qualitat del suport rebut, capaciten i empoderen la persona especialment si aquesta participa en el procés d'avaluació d'acord amb principis de coproducció.

3// Creant Serveis de suport en la Presa de Decisions

// Presa de Decisions

L'Acord de suport I-DECIDE com a base d'un servei professional

Aquesta secció del manual proporciona directrius per l'aplicació i implementació de la metodologia I-DECIDE a aquelles organitzacions o professionals que desitgin garantir els drets de les persones amb discapacitat a través de la prestació de serveis de suport per a la presa decisions.

La plena aplicació de l'article 12 de la Convenció requereix actualitzar i revisar els processos interns de les organitzacions i serveis així com les funcions o rols dels professionals que hi treballen ja que les seves habilitats, capacitats, aptituds o actituds poden haver d'adaptar-se al nou paradigma del suport. Des d'un punt de vista jurídic, adoptar un model de suport a la presa decisions que garanteixi els drets de la persona i el ple exercici de la seva capacitat legal depèn en gran mesura de les autoritats públiques i d'inèrcies o factors que s'escapen al nostre control.

Des d'un punt de vista pràctic, aplicar el model i la metodologia I-DECIDE de suport a la presa de decisions depèn directament de la voluntat dels professionals dels serveis, independentment de si aquests ocupen responsabilitats directives o desenvolupen activitats d'intervenció directa.

L'objectiu d'aquesta secció és oferir una aproximació més intensa i detallada del procés, fases i eines que componen el nucli de la metodologia I-DECIDE, mostrant com es pot aplicar en decisions quotidianes o de baix nivell.

Així doncs, les obligacions professionals en virtut de l'Acord de suport I-DECIDE inclouen:

- **Compromís de servei:** formalitzar mitjançant signar l'Acord de suport, vol dir que el professional es compromet a oferir suport a la persona.
- **Incrementar el treball i la coordinació multidisciplinària:** els Acords de suport no pertanyen a cap professió particular per definició, encara que poden i han de involucrar el màxim de professionals de l'entorn de la persona que ho sol·licita, com els treballadors socials, educadors socials, advocats, professionals de serveis de salut o altres professionals del sector social o sanitari que ofereixin serveis a persones amb discapacitat, o amb els que la persona tingui contacte. La xarxa social de la persona, la família, els amics, els companys de pis o altres coneguts per la persona han de conèixer l'existència de l'Acord de suport i el seu funcionament. Això és necessari perquè podrien ajudar a fer efectives certes parts de l'acord i les decisions que es prenguin al respecte, alhora que podrien aportar mètodes i activitats de suport individualitzats, en clau d'innovació, que no estigui previst a nivell professional.
- **Respecte de la privacitat i confidencialitat:** l'Acord de suport conté informació personal tant de la persona com dels professionals. La regulació i protocols vigents en matèria de protecció de dades s'han d'aplicar al gestionar informació sensible.

L'èxit de la metodologia I-DECIDE no consisteix a formalitzar l'Acord de suport, sinó a crear un entorn on les decisions de la persona es puguin dur a terme.

- Seguiment de l' Acord de suport I-DECIDE: recopilar la informació generada durant el procés de constitució de l' Acord de suport i de l'elaboració del Pla Individualitzat de suport és essencial. Portar un registre de les accions realitzades és la millor manera de comunicar les decisions, avaluar correctament els progressos fets, millorar les activitats de suport o millorar la coordinació amb el facilitador. És recomanable buscar solucions per integrar aquest registre en els sistemes o bases de dades de les organitzacions o serveis, i es recomana que es registrin els següents camps.
 - Nom de la persona amb necessitats de suport
 - Nom del professional de suport
 - Nom del facilitador
 - Data i número de cada sessió de treball amb la persona recolzada
 - Data i número de cada sessió de treball amb el facilitador
 - Decisions concretes preses
 - Eines utilitzades o activitats i accions realitzades
 - Observacions sobre el progrés
 - Data de fi del procés per a cada decisió

Rols dins de l'Acord de suport I-DECIDE

La metodologia proposada defineix diferents rols dins del marc d'utilització dels acords de suport I-DECIDE. Vegem-los amb més detall.

- **La persona**
- **El professional de suport**
- **El facilitador**

D'acord amb els principis de la Convenció i les recomanacions del Comitè, els Acords de suport I-DECIDE i les accions que es deriven han de:

1. Els Acords de suport i les següents accions que s'acordin en el Pla de suport Individualitzat s'han de basar en els desitjos i preferències de la persona que ho sol·licita.
2. La decisió final l'ha de prendre la persona que rep el suport.
3. Totes les decisions preses per la persona han de ser respectades pel professional de suport, independentment del seu punt de vista personal.

Reconèixer el dret a la capacitat legal i a prendre decisions, també implica reconèixer el dret de la persona amb discapacitat a equivocar-se, i a prendre decisions que poden ser considerades arriscades per altres persones o professionals. Assumir riscos i equivocar-se, així com interioritzar tota l'elecció, té certs riscos associats, més o menys intensos, i forma part del procés de desenvolupament de l'autonomia personal i de la capacitat per prendre decisions de totes les persones.

Així mateix, les habilitats que han de mostrar i les responsabilitats que han d'assumir cadascuna de les parts implicades en els Acords de suport I-DECIDEIX són:

1) La persona haurà de ser capaç de:

- Expressar el desig o voluntat de rebre suport o deixar de rebre'l
- Comunicar les seves preferències i expressar els seus desitjos
- Desenvolupar una relació de confiança amb el professional de suport i amb el facilitador, dels quals vulgui rebre suport d'acord amb la metodologia
- Indicar amb quin tipus de decisions o en quines àrees necessita suport
- Ser conscient que és la pròpia persona qui pren la decisió final (i no el professional de suport)

1) El professional de suport

El paper de provisió de suport per a la presa de decisions pot ser exercit per qualsevol persona de l'entorn natural de la persona, incloent amics, família o coneguts, o de l'entorn professional de la persona que ho sol·liciti. La metodologia I-DECIDE recomana que el paper de suport sigui exercit per una figura professional de la xarxa de serveis als quals es trobi vinculada la persona, ja que aquest podrà coordinar els recursos i serveis disponibles al ser coneixedor dels circuits de derivació, criteris d'accés o estar en freqüent contacte amb altres professionals, encara que en alguns països no serà possible que això sigui així. Preferiblement el professional de suport ha de tenir formació prèvia en l'àmbit social ja que la seva tasca principal serà guiar i donar suport a la persona en el procés de presa de decisions.

- Ability to respect and value the supported person's autonomy and dignity and understand and respect the supported person's goals, values and preferences.
- Ability to respect the particular decision making style of the supported person and recognise when and how support may be offered to the person.
- Ability to form a trusting relationship with the supported person and to spend as much time as required to support the person to make each decision.

Habilitats i valors necessaris del professional de suport:

- Habilitat per respectar i valorar l'autonomia i dignitat de la persona, així com entendre i respectar els seus objectius, valors i preferències
- Habilitat per respectar el procés personal de presa de decisions de la persona i per reconèixer quan s'ha d'oferir el suport
- Habilitat per establir una relació de confiança amb la persona amb discapacitat i de passar tant de temps amb ella com requereixi el procés de presa de decisions
- Empatia, assertivitat i habilitat de comunicar de manera clara, apropiada i accessible d'acord amb les necessitats de la persona amb discapacitat

Principals tasques del professional de suport

- Avaluar les habilitats de la persona en relació amb la presa de decisions en àrees específiques de l'Acord de suport
- Dissenyar, construir i ajudar a implementar conjuntament amb la persona un pla de suport individualitzat per ajudar-la a prendre decisions.
- Cercar materials i recursos per ajudar la persona a entendre la informació necessària per prendre decisions.
- Assistir a la persona assistida per obtenir consell de diferents fonts
- Donar suport a la persona en reunions o trobades fora del marc del servei de suport, ja sigui amb organitzacions, serveis, professionals o persones externes a fi d'aconseguir informació o explorar diferents opcions
- Ajudar la persona a analitzar les diferents opcions
- Verificar que la persona ha entès els "pros" i "contres" de les diverses opcions així com les conseqüències i l'impacte de cada decisió

- Ajudar la persona a comunicar la decisió a la seva família, amics o xarxa de suport natural o professional i garantir una bona implementació de la decisió. Quan sigui necessari el professional de suport supervisarà o coordinarà els serveis i recursos necessaris per a la implementació de la decisió
- Ajudar la persona assistida durant entrevistes o avaluacions externes
- Observar i anotar totes les activitats i accions dutes a terme en el marc de l'Acord de suport I-DECIDE i el Pla de suport individualitzat.
- Avaluar i registrar, si així s'escull, l'impacte de les activitats dutes a terme en les habilitats digitals, numèriques i d'alfabetització de la persona.

3) El facilitador

El facilitador és una figura conceptualitzada específicament per a la metodologia I-DECIDE. El facilitador, dins el marc de l'acord de suport, treballa en la relació de manera externa i es constitueix com la figura garant i consellera durant les diverses fases de l'Acord de suport I-DECIDE, tant del professional com de la persona amb necessitats de suport. El facilitador serà responsable d'assessorar, guiar i supervisar la formalització de cada acord de suport. La seva funció es pot entendre com la d'un administrador o supervisor de la relació entre la persona i el professional de suport de manera que: el facilitador ajuda a crear i constituir l'acord, monitoritza les accions dutes a terme i resol qualsevol dubte o conflicte que pugui sorgir entre ambdues parts.

Conceptualment, el facilitador actua com una doble salvaguarda ja que garanteix la qualitat de la relació entre les dues parts però també evita situacions en què no es respectin els drets de l'usuari.

El paper i tasques del facilitador es poden resumir de la següent manera:

- Aconsellar sobre el funcionament de l'Acord de suport per a la presa de decisions
- Ajudar la persona a identificar professionals de suport aptes per al servei
- Assistir en la resolució de conflictes entre el professional de suport i la persona
- Mantenir contacte, supervisar, reunir-se o coordinar-se amb les altres dues parts per veure si l'acord, la relació o les activitats estan funcionant correctament
- Monitoritzar i registrar la finalitat de l'acord de suport, informar a la xarxa de suport de la persona i de la finalitat de la mateixa

El facilitador ha de tenir un coneixement precís del funcionament i els termes de l'acord de suport, i ha de poder comunicar-se, a través dels canals apropiats i en llenguatge accessible, tant amb el professional de suport com amb la persona que sol·licita la formalització de l'acord. El facilitador ha de tenir habilitats o experiència en comunicació assertiva, resolució de conflictes, mediació i supervisió.

El facilitador és la persona clau dins el marc de l'Acord de suport que ajuda a la persona i al professional de suport a aclarir els dubtes que sorgeixen durant el procés de constitució de l'acord, les activitats que es duren a terme i l'abast i contingut de les mateixes, o durant les fases finals de l'acord de suport.

El facilitador, tal com es defineix en la metodologia I-DECIDE, pot ser un altre professional – l'ideal seria un dels professionals del mateix servei o organització de la persona que exerceix el rol de professional de suport– o pot ser algú de l'entorn proper a la persona amb discapacitat, sempre que compti amb les habilitats i coneixements necessaris.

Com dissenyar i implementar l'Acord de suport I-DECIDE

A la pràctica, l'Acord de suport I-DECIDE pot dur-se a terme o implementar-se com a procés a través de quatre fases diferenciades, des de la sol·licitud inicial del servei, fins a l'avaluació final del suport rebut i la fi de l'acord. El següent diagrama resumeix de manera visual les quatre fases del procés.

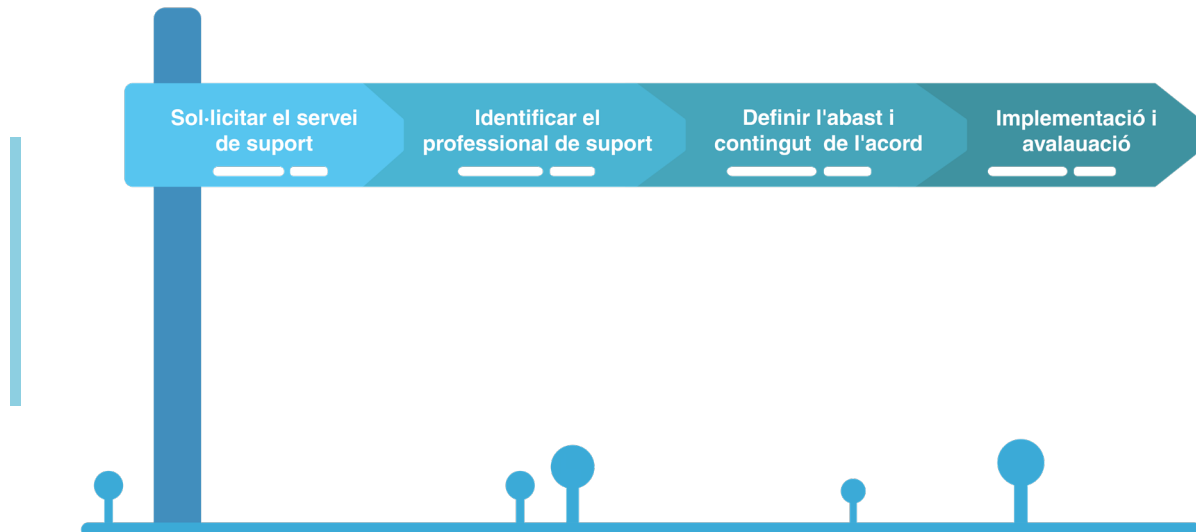

Figura 3. Fases de l'Acord de suport I-DECIDE.

Fase 1: Sol·licitar el servei de suport

La persona amb discapacitat que ho necessiti pot demanar suport per prendre decisions en diferents esferes o àmbits de la seva vida personal. Per norma general, les persones amb discapacitat solen demanar ajuda o suport a professionals amb els quals estan familiaritzats o es relacionen diàriament, o a persones conegudes, familiars o amics amb els quals ja existeixen llaços de confiança.

A la pràctica, d'acord amb la metodologia I-DECIDE, les persones que potencialment poden actuar com a professionals de suport han de ser capaces de reconèixer que l'acord de suport, com a mecanisme o instrument, pot adequar-se a les necessitats de la persona que ho sol·licita, fomentant o prioritzant el seu ús per part de la persona en detriment d'alternatives restrictives o que s'alineïn amb el respecte al dret a decidir de la persona.

Qualsevol professional que identifiqui o rebí una demanda de suport s'ha d'assegurar que aquesta és coneguda pel supervisor o coordinador del seu servei o organització. A continuació, cal organitzar una reunió amb la persona que demana suport per presentar-li la possibilitat d'establir un acord de suport, explicar-li el funcionament i, si s'escau, presentar-li diverses opcions perquè esculli qui ha d'exercir el rol de professional de suport i qui el de facilitador.

El facilitador és una figura clau en la fase inicial del procés ja que la seva tasca consisteix a explicar a la persona amb necessitats de suport el funcionament de l'acord, emmarcar-lo dins d'un context de drets i ajudar-la a definir el contingut inicial de la mateixa així com les diferents fases del procés.

Fase 2: Identificar els professionals o persones de suport

Identificar la persona o al professional de suport és una part essencial del procés. És important entendre, reconèixer i respectar que les persones que demanen suport tenen dret a escollir la persona de la qual volen rebre el suport. L'enfocament utilitzat en la metodologia I-DECIDE s'aproxima a la qüestió i pressuposa que la persona que oferirà el suport ha de ser, preferentment, un professional amb experiència en l'àmbit social o algú amb coneixements de la xarxa o el sistema de serveis de l'Estat de Benestar, i amb les habilitats necessàries per comunicar i establir una relació de confiança amb la persona amb necessitats de suport.

Una de les tasques del facilitador és ajudar a la persona a identificar al professional de suport, de manera que pot ser necessari contactar amb diversos professionals, no necessàriament amb perfils professionals similars, per seleccionar a aquell que més s'adeqüi a l'esfera o àmbit de la decisió a prendre. Previ a la constitució i formalització de l'Acord de suport I-DECIDE, totes les parts implicades hauran de reunir-se a fi de confirmar que les dues parts entenen i assumeixen les responsabilitats i tasques que es deriven de l'acord.

Fase 3: Definir l'abast i el contingut de l'acord

■ Abast

L'Acord de suport I-DECIDE està concebut i conceptualitzat perquè un adult amb necessitats de suport pugui, voluntàriament i sense cap coacció o influència externa, designar un professional de suport per a:

- Oferir suport per entendre les opcions, responsabilitats i conseqüències, fruit de decisions concretes que l'usuari vulgui prendre. Per exemple, algú podria demanar suport per a decidir on viure, amb qui viure, on treballar, com administrar els diners, com exercir els seus drets com a consumidor, com utilitzar els serveis de salut o altres decisions.
- L'Acord hauria de poder recollir i descriure, amb el màxim detall possible, les àrees en què la persona vol rebre suport per prendre les seves pròpies decisions
- Oferir ajuda perquè la persona pugui accedir, obtenir i recollir informació rellevant per a la presa de decisions
- Oferir suport a la persona per entendre o interpretar la informació recollida
- Oferir ajuda a la persona per comunicar la decisió a altres persones
- El professional de suport no està autoritzat a prendre cap decisió en nom de la persona assistida

Quan la persona que rep el suport ha pres una decisió i aquesta s'ha comunicat als altres professionals, als familiars o a terceres persones, el procés de suport a la presa de decisions finalitza i la fase de implementació de la decisió comença. Implementar decisions requereix l'acció combinada d'altres serveis o professionals, incloent familiars o proveïdors de serveis externs.

L'Acord de suport I-DECIDE és un compromís limitat temporalment i s'ha de revisar periòdicament. Adaptar i actualitzar el contingut i l'abast de l'acord de suport cada sis mesos s'ha de considerar una pràctica estàndard en qualsevol servei de suport, tot i que la durada de la mateixa vindrà determinat per circumstàncies individuals que poden fer que el procés de revisió s'acceleri o es posposi en el temps.

L'acord de suport pot ser cancel·lat o es pot donar per finalitzar en qualsevol moment si la persona que rep el suport així ho demana.

■ Contingut

Per crear un acord de suport a la presa de decisions, els professionals han de garantir que els següents punts s'expliciten en el document:

- Els noms de la persona assistida, el professional de suport i el facilitador
- Una descripció de les responsabilitats i tasques dels tres rols
- Una descripció tan detallada com sigui possible de les àrees o esferes en què la persona sol·licita suport a la presa de decisions

- Durada i/o data de revisió de l'acord
- Processos per modificar o cancel·lar l'acord

Fase 4: Implementar i avaluar l'acord

La fase d'avaluació de l'Acord de suport I-DECIDE es pot resumir mitjançant el següent diagrama que recull les diferents sessions de treball així com la durada, tasques i persones involucrades en cada fase del procés dut a terme a la prova pilot.

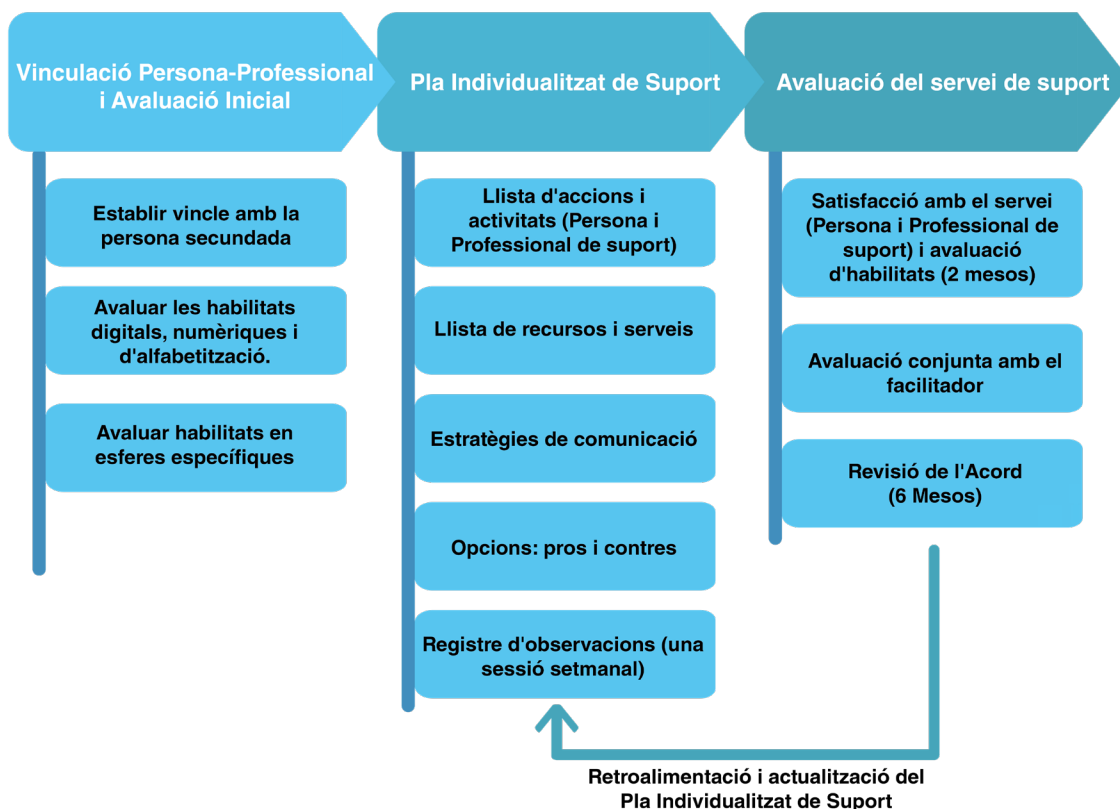

Figura 4. Sessions d'avaluació del servei de suport i l'acord de suport.

Avaluar és una tasca complexa per definició. Les subseccions descriuen cada procés o fase d'avaluació de l'Acord de suport I-DECIDE.

Les relacions interpersonals en contextos de suport: vincle i avaluació inicials

Durant les primeres fases, entrevistes o reunions dutes a terme entre el professional de suport, la persona i, si així s'acorda, el facilitador, la relació entre tots dos ha de consolidar-se i créixer. Només després que s'hagi construït i consolidat una relació de confiança amb el professional, la persona serà capaç de confiar amb ell per poder demanar suport en aquells aspectes en què, d'acord amb la seva voluntat, desitjos i preferències, necessita suport. Un cop aquesta relació de treball s'ha iniciat i consolidat, el professional de suport ha d'avaluar el nivell d'habilitats de la persona, tant les digitals, numèriques o d'alfabetització com les que pertanyen a l'àmbit o esfera concreta en què la persona demana suport per la presa de decisions. Es desaconsella avaluar, assessorar o preguntar en excés o de manera precipitada a la persona pels seus desitjos i preferències durant la primera reunió, ja que la relació encara no s'ha establert i aquestes rares vegades afluïren durant les primeres trobades.

La primera entrevista o reunió s'ha de centrar en explicar les diferents funcions i rols dins de l'Acord de suport I-DECIDE, així com entendre els mètodes de comunicació preferits per la persona per adoptar estratègies al respecte (verbal, no verbal, amb tècniques especials o mètodes alternatius). La informació recopilada durant aquesta sessió serà essencial per al professional per tal d'adaptar i personalitzar el llenguatge a la individualitat de la persona, establint un marc de comunicació horitzontal que faciliti una conversa fluïda i d'igual a igual, de manera que l'acord de suport i els seus processos vagin prenent forma.

Durant la segona entrevista, el professional de suport observarà, explorarà i, preferiblement, mantindrà un registre de com la persona pren decisions (per exemple, pren decisions lentament o les pren impulsivament? Està convençuda i compromesa amb les seves decisions, o per contra es mostra dubitativa?). El professional ha de respectar la forma i el ritme en què la persona pren decisions, ja que pot variar en funció de cadascú. Aquesta sessió ha de servir per aprofundir en els camps d'interès, desitjos o preferències de la persona respecte a les decisions que vulgui prendre, així com obtenir informació sobre les seves xarxes de suport naturals, familiars o professionals. Les habilitats comunicatives del professional juguen un paper fonamental en aquesta fase ja que es tracta d'utilitzar eines com l'entrevista oberta o la conversa informal focalitzada per identificar els interessos de la persona, el seu context i aquells punts comuns que permetin construir i consolidar la relació entre ells.

Les següents sessions s'han de centrar en avaluar el nivell d'autonomia i habilitats que la persona té en relació amb les àrees o esferes de la seva vida personal en les que requereixen o sol·liciten suport. Com a part de la metodologia I-DECIDEIX, s'han desenvolupat diferents documents i plantilles dissenyades per ajudar els professionals al respecte ('Plantilla d'avaluació de les habilitats sobre salut'; 'Plantilla d'avaluació de les habilitats en gestió financera'). Si és necessària una avaluació de les habilitats digitals, numèriques i d'alfabetització, aquest seria el millor moment per fer-ho ('Plantilla d'avaluació d'habilitats digitals, numèriques i d'alfabetització').

El Pla de suport Individualitzat I-DECIDE

Un cop realitzada l'avaluació inicial, el professional de suport i la persona tindran una idea clara de quines són les seves necessitats, desitjos i preferències de manera genèrica i global. Durant aquesta etapa és important i apropiat preguntar a la persona assistida per àrees específiques, temes, situacions o problemes en què la persona desitjaria rebre suport per prendre decisions. El professional pot ajudar la persona a definir aquestes àrees utilitzant els resultats de la primera avaluació d'habilitats específiques o d'habilitats digitals, numèriques i d'alfabetització. El professional de suport, d'acord amb la metodologia I-DECIDE i tal com es defineix en l'acord, ha de cenyir-se a suggerir a la persona activitats o accions específiques en relació amb els temes que la pròpia persona ha identificat prèviament i per als quals s'ha formalitzat i constituït l'acord de suport.

El Pla Individualitzat de suport I-DECIDE ha d'incloure accions adaptades a les capacitats i habilitats de la persona, les quals prèviament han estat avaluades a través de les plantilles i eines proporcionades, perquè la persona pugui prendre les seves pròpies decisions i aquestes puguin ser dutes a terme. El pla individualitzat de suport ha d'incloure o fer referència als recursos, serveis o persones de la xarxa social o professional de la persona que seran incloses en cada acció, així com un calendari per desenvolupar el pla de manera efectiva.

El Pla Individualitzat de suport ha d'incloure:

- Mecanismes de cerca o accés a fonts d'informació o formació
- Accions coordinades amb altres serveis de suport o professionals per rebre informació, formació o serveis
- Mecanismes o protocols de comunicació amb altres serveis o professionals de suport o de la xarxa social o familiar de la persona que siguin rellevants per oferir suport a la persona per prendre decisions en els àmbits i esferes inclosos en l'acord

- Accions específiques per assegurar que la informació obtinguda i les diverses opcions plantejades siguin enteses per la persona a qui es presta el suport
- Informació accessible sobre les diferents opcions que es plantegen en relació a cada tema o decisió així com els seus “pros” i “contres”
- Mecanisme de suport perquè la persona pugui consultar o obtenir consell de terceres persones, professionals o experts més enllà del marc de provisió del servei
- Protocols per comunicar la decisió presa per la persona a altres serveis de suport o de la xarxa social i familiar de la persona
- Accions encaminades a implementar les decisions preses per la persona

Després de l'elaboració del pla individualitzat de suport, el professional ha de coordinar els recursos disponibles per implementar el pla i les accions previstes en el mateix. És important que el professional contempli o valori variables com l'eficàcia (les accions que es desenvoluparan ajudaran la persona a assolir els seus objectius?), l'eficiència (És possible quantificar el temps de treball que es necessitarà per assolir els objectius?). Reflexionar i anotar observacions sobre aquestes i altres variables cobra sentit en la mesura que permeten al professional de suport capacitar la persona perquè sigui ella mateixa la que identifiqui i entengui el progrés realitzat, però també per permetre que s'adoptin els canvis necessaris en l'acord o el pla de suport individualitzat, ajustant les accions, eines o estratègies a dur a terme conjuntament.

La freqüència de les sessions de treball entre el professional i la persona amb necessitats de suport dependrà de molts factors, entre ells la urgència de la decisió a prendre, la complexitat dels temes a decidir o del tipus d'accions o activitats que s'hagin de dur a terme. Com a regla general, una sessió per setmana, es defineix com l'estàndard a complir dins de la metodologia proposada.

Avaluar el servei de suport a la presa de decisions

L'avaluació és una part necessària de la metodologia I-DECIDE pel suport a la presa de decisions, ja que tant l'acord de suport com el pla individualitzat de suport estan dissenyats i conceptualitzats en el marc d'un procés flexible que permet el seu ajustament, la seva millora i la seva actualització. Avaluar és una manera de controlar el procés continu de suport i assegurar que aquest sigui viu i dinàmic, permetent al professional ajustar les eines i activitats, i a la persona fer els canvis si la seva autonomia a l'hora de prendre decisions ha augmentat.

Avaluar de manera freqüent garanteix una millor qualitat en el procés de suport en la presa de decisions que es proposa en la metodologia I-DECIDE. Avaluar pot suposar:

a) Avaluar la satisfacció amb l'acord de suport o amb el servei

Avaluar la satisfacció de la persona amb el procés i metodologia proposada en el projecte I-DECIDEIX és crucial per garantir que l'acord de suport es mantingui com una eina dinàmica i la relació de suport se sostingui a llarg termini. A aquest efecte, la metodologia I-DECIDE preveu una avaluació cada dos mesos de la satisfacció (tot i que la freqüència pot variar) i incorpora eines d'avaluació tant al professional de suport com a la persona amb discapacitat ('Plantilla autoavaluació de la satisfacció'). L'autoadministració d'aquestes enquestes es recomana en la mesura que els resultats proporcionen informació important per fer canvis en el procés, ajustar accions o provar diferents eines per millorar el suport que rep la persona. A més, s'incrementa la transparència del procés al realitzar una avaluació que haurà de ser compartida entre totes les parts implicades en l'acord de suport.

El facilitador desenvolupa una funció transversal durant tot el procés de provisió de suport. No només té la funció de supervisar el procés, la qualitat de la relació o les activitats que es realitzen en el marc de l'acord, sinó també haurà d'analitzar els progressos realitzats per la persona assistida i el professional i, si escau, aportar suggeriments de millora. Avaluar i revisar els resultats fent servir les eines d'avaluació proposades és un bon pretext perquè el facilitador desenvolupi el paper a què s'ha compromès i s'entrevisti periòdicament amb les parts implicades.

b) Avaluació de les habilitats digitals, numèriques i d'alfabetització

Les habilitats digitals, numèriques i d'alfabetització són un element fonamental en el procés de suport a la presa de decisions. I-DECIDE compta amb eines i plantilles destinades a avaluar, preferiblement cada dos mesos, les habilitats abans esmentades. Registrar els progressos pot mostrar àrees on la persona assistida necessita millorar les seves habilitats i obrir noves oportunitats de millora, així com també augmentar el nivell de consciència de la persona sobre la seva autonomia, incrementant la seva independència i afermant la seva identitat.

c) Revisió, renovació, modificació o cancel·lació de l'acord

La metodologia I-DECIDE proposa una revisió cada sis mesos de l'acord de suport, que haurà de ser compartida amb els tres actors que formen part del procés. És recomanable disposar durant aquesta fase dels registres d'avaluació de les habilitats, satisfacció o d'aquells que refereixen a les àrees específiques en què la persona ha rebut suport. Si cal, es pot fer una pròrroga de l'acord, incloent noves àrees o modificant les existents. En altres casos, l'acord no es renovarà perquè la persona no voldrà rebre més suport, o simplement perquè ja haurà desenvolupat les habilitats necessàries per no requerir suport en determinades decisions. L'acord de suport pot ser revisat, renovat, modificat o cancel·lat a petició de la persona en qualsevol moment del procés.

4// Manual de finances personals I-DECIDE

Introducció

La gestió financera és una tasca complexa que requereix d'una sèrie de coneixements i habilitats financeres bàsiques. Malgrat la seva complexitat, la capacitat de cada persona d'administrar els seus diners de forma autònoma és essencial per a la transició a l'edat adulta.

Però, Què vol dir tenir coneixements financers? Quines habilitats ha de desenvolupar algú per prendre decisions financeres?

El Manual I-DECIDE de finances personals tracta de donar resposta a aquestes preguntes, basant-se en la Metodologia I-DECIDE pel suport a la Presa de decisions, mitjançant el desenvolupament d'una sèrie de mòduls de capacitació, orientats a ajudar i donar suport a les persones amb discapacitat perquè exerceixin un control efectiu sobre les seves finances personals. Els mòduls de capacitació es centren en la presa de decisions de baix nivell, i s'han desenvolupat sobre la base de l'experiència professional d'una organització amb seu a Grècia que desenvolupa activitats formatives i educatives per a persones amb discapacitat. Els mòduls i activitats desenvolupats en el manual de finances personals tenen per objecte augmentar l'autonomia de les persones amb discapacitat intel·lectual per gestionar les seves pròpies finances mitjançant l'augment de les seves habilitats en àrees relacionades, però no limitades, a:

- Elaboració d'un pressupost
- Qüestions relacionades amb l'estalvi i la despesa
- Qüestions generals en relació als bancs i als comptes bancaris
- Capacitat de reconèixer conductes de risc o abús financer o influència indeguda

En els següents capítols es descriu la metodologia educativa a seguir, així com la informació que ha de conèixer el professional o persona de suport en relació amb les finances personals, i altres conceptes associats perquè pugui preparar i desenvolupar les eines i els recursos educatius necessaris per augmentar les capacitats de la persona mitjançant el suport individualitzat, que es plasmarà en el Pla de suport individual d'acord amb el que estableix l'acord de suport I-DECIDE.

El Manual I-DECIDE de finances personals es basa en els principis de la Convenció dels drets de les persones amb discapacitat i orienta als professionals perquè proporcionin suport i recursos individualitzats i adaptats a les persones amb discapacitat perquè puguin exercir els seus drets i, en última instància, prendre decisions financeres de baix nivell de forma autònoma. Per aquest motiu, la formació impartida en les diferents categories de finances personals esmentades anteriorment, millorarà sens dubte les aptituds i habilitats de la persona en la matèria, en estar vinculades a les activitats quotidianes que tenen lloc treballant en l'àmbit de les finances personals. Així mateix, es pretén evidenciar una millora de les competències digitals, numèriques i d'alfabetització que, moltes vegades, es troben estretament vinculades.

Metodologia educativa

Com a principi bàsic, quan algú ofereix cursos de formació a persones amb discapacitat, ja sigui intel·lectual o d'aprenentatge, ha de tenir en compte que té davant seu una persona amb diferents aprenentatges individuals. La individualitat de les persones amb necessitats de suport requereix que els professionals o persones de suport desenvolupin un pla de formació per tal d'elaborar accions i activitats de suport a mida. Aquestes activitats i accions modelades pel professional o persona de suport han d'incloure els ajustaments necessaris per ajudar i donar suport a la persona amb discapacitat abans, durant i després del procés d'aprenentatge.

Reconeixent aquest principi bàsic, el professional de suport pot dissenyar programes i activitats educatives que, a través de múltiples mitjans, proporcionin diverses formes d'accés i representació de la informació o afavoreixin l'acció, expressió i compromís de la persona amb necessitats de suport. La utilització de diferents formes de representació de la informació (text, visual i auditiva) facilita el procés d'aprenentatge i millora les connexions entre els conceptes abstractes.

L'aprenentatge 'in vivo' és una manera d'afavorir i incrementar la independència i l'autosuficiència de la persona mitjançant la seva participació significativa, i enfocant l'aprenentatge en un entorn comunitari o un entorn simulat inspirat en les activitats de la vida diària o en situacions experimentades per la pròpia persona amb discapacitat. (Herrygers, Clark, Crosland, & Deschenes, 2010). L'aprenentatge 'in vivo' li dona a la persona l'oportunitat d'aprendre el que ja fa o el que ja aprèn en la seva vida personal.

Per tant, és important utilitzar múltiples mètodes per atraure i mantenir l'interès de la persona. Les activitats han de ser autèntiques i realistes alhora que pertinents i significatives, per assegurar el compromís i la participació de la persona al llarg de tot el procés d'aprenentatge.

Basant-se en aquests principis, el manual proporciona directrius perquè el professional o persona que dona suport desenvolupi activitats emmarcades dins de el Pla de suport Individualitzat I-DECIDE, perquè la persona amb necessitats de suport o la persona amb discapacitat millori les seves habilitats i destreses en la presa de decisions en l'esfera financera.

Cada àrea o tema de les finances personals (pressupost, estalvi, despeses, banca, risc financer o prevenció d'abusos) es divideix en quatre seccions diferents. La primera secció proporciona informació pel professional o persona de suport. La segona resumeix el propòsit i l'objectiu específic de cada àrea o tema. A la tercera secció s'enumeren les activitats de capacitació, formació o aprenentatge, mentre que la quarta secció esmenta els coneixements i habilitats bàsiques que les persones amb necessitats de suport o les persones amb discapacitat haurien d'haver desenvolupat a la fi de cada mòdul formatiu.

A la fi de cada mòdul es proporciona una estimació de les reunions o sessions necessàries perquè la persona adquireixi els objectius i habilitats plantejades per a cada tema o àrea. No obstant això, la durada pot variar en funció de les necessitats de la persona, al seu nivell de coneixements previs i actuals i al tipus de decisió que desitgi prendre.

Vocabulari bàsic

A continuació es presenten els termes financers clau que s'utilitzaran durant les activitats educatives i de formació. Aquestes paraules es troben molt sovint durant les activitats financeres que les persones realitzen diàriament i, per aquesta raó, la persona amb discapacitat o que requereix de suport s'ha d'acostumar a utilitzar-les. La familiaritat amb aquests termes s'incrementarà a través de diverses activitats de formació realitzades.

Ingressos

Despeses

Estalvi

**Gastar més del
compte**

Pressupost

Salari

Finances personals i drets

Abans de presentar les activitats de formació relacionades amb la gestió de les finances personals, és important que els professionals o persones que donen suport a persones amb discapacitat, desenvolupant o adaptant les activitats del present manual, entenguin la importància i el caràcter central de l'autodeterminació financera i la seva relació directa amb els drets de la persona, així com en la metodologia I-DECIDE per al suport a la Presa de Decisions. La metodologia I-DECIDE reconeix i respecta plenament els drets de les persones amb discapacitat com a ciutadans de ple dret a la societat.

La Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de les persones amb discapacitat de 2006, en el seu article 12 que fa referència al mateix reconeixement com a persona davant la llei, reconeix que les persones amb discapacitat gaudeixen de capacitat jurídica i capacitat legal en igualtat de condicions amb les altres en tots els aspectes de la vida, inclòs el dret a posseir o heretar béns, a controlar els seus propis assumptes econòmics i a tenir accés en condicions d'igualtat a préstecs bancaris, hipoteques i altres formes de crèdit financer. A més, la Convenció estableix explícitament que:

“Sens perjudici del que disposa el present article, els estats membres han de prendre totes les mesures que siguin pertinents i efectives per garantir el dret de les persones amb discapacitat, en igualtat de condicions amb les altres, a ser propietàries i heretar béns, controlar els seus propis assumptes econòmics i tenir accés en igualtat de condicions a préstecs bancaris, hipoteques i altres modalitats de crèdit financer, i han de vetllar perquè les persones amb discapacitat no siguin privades dels seus béns de manera arbitrària.”

(Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat, article 12, paràgraf 5)

L'article 12 representa una fita important en el reconeixement dels drets de les persones amb discapacitat i, en particular, obliga els estats membres, les organitzacions i a la societat, a adoptar accions concretes orientades a afavorir un canvi de paradigma basat en la presa de decisions amb suport en comptes de la presa de decisions per substitució o representació. Comprendre la diferència entre aquests dos conceptes és fonamental per aplicar la Convenció i assolir els seus objectius a escala global i nacional.

La premissa subjacent del paradigma del suport en la presa de decisions i, per extensió, de la metodologia I-DECIDE, és que tota persona té dret a l'autodeterminació, a exercir la seva capacitat jurídica i a exercir l'elecció i el control sobre qüestions que l'afecten, prenent les seves pròpies decisions en un marc de suport adequat, que serà proporcionat en un context de relacions de confiança. En el marc de la metodologia I-DECIDE, en capítols anteriors d'aquest manual, s'ha explicat exhaustivament la funció o rol dels professionals o persones de suport així com la funció del facilitador.

Com a resultat de la ratificació de la Convenció, alguns països han introduït en els seus ordenaments jurídics el concepte de suport en la presa de decisions, tot i que s'ha treballat poc per definir amb precisió les disposicions relatives a les diferents figures o mecanismes disponibles que possibiliten la presa de decisions amb suport, els seus límits i les salvaguardes que han d'existir en el procés.

Les fórmules per donar suport a la presa de decisions per a les persones amb discapacitat intel·lectual poden variar en diferents graus i intensitats, però són una opció viable i realista, sempre que s'estableixin salvaguardes, que pal·liïn el major risc d'abús a què s'enfronten les persones amb discapacitat al prendre decisions. De manera similar, la influència indeguda és un fenomen subtil que sovint no es detecta i que bé pot afectar una persona amb discapacitat intel·lectual a l'hora de prendre les seves pròpies decisions.

En diversos articles de la Convenció es reconeix la importància d'articular salvaguardes per garantir els drets de les persones amb discapacitat. Com a exemple, l'article 12 estableix que:

“Els Estats Part asseguraran que en totes les mesures relatives a l'exercici de la capacitat jurídica es proporcionin salvaguardes adequades i efectives per impedir els abusos de conformitat amb el dret internacional en matèria de drets humans. Aquestes salvaguardes garantirán que les mesures relatives a l'exercici de la capacitat jurídica respectin els dretes, la voluntat i les preferències de la persona, que no hi hagi conflicte d'interessos ni influència indeguda, que siguin proporcionals i adaptades a les circumstàncies de la persona, que s'apliquin en el termini més breu possible i que estiguin subjectes a exàmens periòdics per part d'una autoritat o un òrgan judicial competent, independent i imparcial. Les salvaguardes seran proporcionals al grau en què aquestes mesures afectin els drets i interessos de les persones.”

(Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat, article 12, paràgraf 4)

Per altra banda, l'article 16, relatiu a la llibertat d'explotació, violència i abús, exigeix:

“Els Estats Parts també adoptaran totes les mesures pertinents per impedir qualsevol forma d'explotació, violència i abús, i han d'assegurar, entre d'altres, que hi hagi formes adequades d'assistència i suport que tinguin en compte el gènere i l'edat per a les persones amb discapacitat i els seus familiars i cuidadors, fins i tot han de proporcionar informació i educació sobre la manera de prevenir, reconèixer i denunciar els casos d'explotació, violència i abús.”

(Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat, article 16, paràgraf 2)

Tot i que els sistemes i metodologies de suport a la presa de decisions milloren, per definició, l'autodeterminació, l'autonomia i les oportunitats d'exercir un major control i elecció sobre aspectes que afecten les seves pròpies vides, les persones amb discapacitat segueixen estant sotmeses a sistemes de tutela tradicionals en els quals hi ha la possibilitat d'explotació i abús en no desenvolupar o supervisar adequadament mecanismes de salvaguarda suficients. (Bach, M., Kerzner, L. ; 2010).

Els socis del projecte I-DECIDE reconeixen la importància de proporcionar una metodologia de suport a la presa de decisions que assegurí l'exercici de la capacitat jurídica de les persones amb discapacitat, però que al mateix temps desenvolupi mecanismes o figures de salvaguarda com el facilitador (vegeu el capítol 3, figura 2) que actuïn quan es detectin potencials situacions de conflicte d'interessos o d'influència indeguda.

Les persones amb discapacitat intel·lectual fan servir cada vegada més serveis i recursos de base comunitària ja que els conceptes d'exclusió, reclusió i internament ja no es consideren opcions vàlides en virtut dels principis de la Convenció. Per això, és molt important reorganitzar els serveis socials i financers que ofereixen els diferents proveïdors de servei per millorar l'autonomia financera de les persones amb discapacitat intel·lectual, al mateix temps que es garanteix la seva seguretat.

El manual I-DECIDE de finances personals té per objecte ajudar els professionals que ofereixen suport als usuaris dels serveis i a les persones amb discapacitat a entendre com abordar les qüestions relacionades amb les finances personals a fi de prestar-los un millor suport que permeti que les persones prenguin decisions en aquesta esfera d'acord a la seva pròpia voluntat, necessitats i desitjos.

La capacitat financera és l'habilitat de la persona per decidir com utilitzar els seus propis diners, ja sigui decidint quant gastar setmanalment en necessitats bàsiques de la vida, o decidint sobre qüestions més complexes com realitzar inversions en instruments financers o propietats. No obstant això, es pot considerar que una persona no té capacitat financera perquè no té les aptituds, habilitats o el coneixement financer necessari per dur a terme satisfactòriament una decisió sobre un àmbit específic. Una raó podria ser que mai no va tenir l'oportunitat d'aprendre o educar-se en matèria financera sobre els aspectes que implica prendre una determinada decisió.

L'autonomia en la gestió de les finances personals és un indicador clau de la independència de qualsevol persona i és cada vegada més important per a les persones amb discapacitat. Amb les activitats proposades en el Manual I-DECIDE sobre finances personals, les persones amb discapacitat aprendran a elaborar, optimitzar i gestionar pressupostos personals, a equilibrar els seus ingressos per prestacions o ocupació, i a comprendre i planificar les seves despeses personals, domèstiques o estalviar per a despeses o necessitats futures. (Lombe i altres, 2008).

Perquè els usuaris dels serveis i les persones amb discapacitat tinguin capacitat financera, han de desenvolupar els coneixements, habilitats i aptituds necessàries sobre els diners i els diferents conceptes que s'interrelacionen quan s'aborden temes financers.

Específicament, els usuaris dels serveis i les persones amb discapacitat han d'aprendre sobre la naturalesa, les formes i el valor dels diners, els ingressos i les despeses, així com el llenguatge comunament utilitzat en una sèrie de contextos financers i de consum. Han d'entendre que els diners poden provenir d'una varietat de fonts i poden ser utilitzats per satisfer i finançar les seves necessitats i desitjos actuals o futurs. De manera similar, han d'aprendre a identificar i preveure riscos, reconèixer les estafes, i comprendre les opcions disponibles per buscar assessorament o suport en contextos financers i de consum.

Habilitats digitals, numèriques i d'alfabetització

En preparar-se per avaluar la capacitat o les habilitat d'una persona en relació amb una activitat complexa com la gestió de les finances, és important considerar si la persona és capaç d'obtenir, organitzar, planificar, prioritzar i sospesar tota la informació que se li ofereix o que té disponible, inclosa l'avaluació dels riscos relatius per a cadascuna de les diverses decisions que pot prendre, totes elles tasques essencials en el procés de presa de decisions. El professional ha de tenir en compte tot l'anterior i oferir suport en la part del procés en que la persona presenti més dificultats o necessitats abans d'acompanyar i fer efectiva la decisió de la persona. És igualment important que el professional identifiqui que la decisió de la persona no es deu a un impuls passatger i que la decisió presa sigui la que realment vol dur a terme abans de fer-la efectiva (Diamond, 2013).

Els professionals o persones de suport han de realitzar una avaluació inicial utilitzant els instruments d'avaluació I-DECIDE per assegurar-se el nivell de coneixements, habilitats i aptituds de la persona a la qual s'ofereix suport, per exemple en qüestions com el nivell de consciència sobre el valor dels diners.

En preparar-se per avaluar la capacitat o les habilitat d'una persona en relació amb una activitat complexa com la gestió de les finances, és important considerar si la persona és capaç d'obtenir, organitzar, planificar, prioritzar i sospesar tota la informació que se li ofereix o que té disponible, inclosa l'avaluació dels riscos relatius per a cadascuna de les diverses decisions que pot prendre, totes elles tasques essencials en el procés de presa de decisions. El professional ha de tenir en compte tot l'anterior i oferir suport en la part del procés en que la persona presenti més dificultats o necessitats abans d'acompanyar i fer efectiva la decisió de la persona. És igualment important que el professional identifiqui que la decisió de la persona no es deu a un impuls passatger i que la decisió presa sigui la que realment vol dur a terme abans de fer-la efectiva (Diamond, 2013).

Els professionals o persones de suport han de realitzar una avaluació inicial utilitzant els instruments d'avaluació I-DECIDE per assegurar-se el nivell de coneixements, habilitats i aptituds de la persona a la qual s'ofereix suport, per exemple en qüestions com el nivell de consciència sobre el valor dels diners.

Més específicament, és tasca del professional o persona de suport avaluar:

- La persona és conscient de les diferents formes dels diners?
- La persona entén que els diners en efectiu i les monedes tenen un determinat valor financer?
- La persona és conscient que els diners no son il·limitats?

Quant a les [despeses](#):

- La persona entén que els diners es poden canviar per béns i serveis?
- La persona té un coneixement realista del cost dels articles bàsics (inclosos els aliments) i d'altres articles (articles d'oci)?
- La persona pot evitar l'excés de despesa en situacions quotidianes?

Treballant en el [pressupost](#):

- La persona sap la diferència entre necessitats i desitjos?
- La persona és capaç d'utilitzar eines per elaborar pressupostos simples?
- La persona sap que els preus poden variar entre diferents botigues?
- La persona entén la necessitat de prioritzar certes despeses quan els ingressos són limitats?

En relació amb [l'estalvi](#):

- La persona és conscient dels beneficis de l'estalvi i de la necessitat d'estalviar per comprar articles amb un cost elevat?
- La persona és conscient i coneix mecanismes per emmagatzemar o estalviar els diners en efectiu de diverses maneres (inclosos els bancs)?
- La persona és conscient que un cop gastats, els diners ja no estan disponibles per a altres necessitats?

En referència [al deute i als préstecs](#):

- La persona entén que prestar diners és diferent a rebre'n?
- La persona entén que si demana diners prestats, té la responsabilitat de retornar-los?
- La persona és conscient que els bancs poden cobrar comissions?

En relació amb la **banca**:

- La persona coneix i sap utilitzar les diferents formes de pagament?
- La persona és conscient que les targetes de dèbit estan vinculades als comptes bancaris i que les targetes de crèdit són una forma de préstec?

Sobre la **seguretat i els riscos financers**:

- La persona sap com i pot guardar de forma segura els diners en efectiu o els objectes de valor que té en el seu poder?
- La persona sap com i pot mantenir segures les dades personals, les contrasenyes o altres documents relacionats amb les seves finances?

Reunió introductòria

Informació pel professional

La reunió introductòria té com a objectiu la creació d'una relació de confiança i cooperació entre el professional o persona de suport i la persona amb discapacitat. Durant aquesta reunió, el professional o persona de suport ha d'entendre i comprendre les necessitats i desitjos de la persona, així com les seves habilitats. Al mateix temps, la persona que rep suport mitjançant l'Acord de suport a la Presa de Decisions I-DECIDE ha d'entendre els termes i les funcions de cada professional involucrat, l'abast de l'acord i les activitats de formació en què participarà, així com les responsabilitats associades.

Aquest compromís requereix la participació activa de les dues parts durant el procés educatiu o el procés mitjançant el qual es proporcionarà el suport. A través de la participació de tots dos es practicarà el pensament crític, la resolució de problemes i la presa de decisions.

Tots els coneixements anteriorment esmentats entren en joc ja que es consideren elements o habilitats claus perquè la persona pugui incrementar la seva autonomia en l'esfera de les finances personals. El professional, conjuntament amb la persona, ajuda a identificar necessitats i desitjos, a aclarir la motivació de la persona i també marcarà objectius d'acord amb el context personal de cada individu. Per tant, el primer pas és desenvolupar un perfil de la persona amb discapacitat, que servirà com a base sobre la qual es planificaran les activitats educatives o de formació, o les accions de suport que s'inclouran en el Pla de suport I-DECIDE, de manera que aquest es correspongui amb les necessitats financeres reals de la persona, els seus desitjos concrets i les seves habilitats i aptituds personals.

Aquest perfil servirà de base per avaluar a posteriori la millora de les habilitats digitals, numèriques i d'alfabetització de la persona, així com les habilitats relacionades amb la presa de decisions en l'àmbit de la gestió financera o de les finances personals.

Propòsit i Objectius

El propòsit de la reunió introductòria és familiaritzar-se amb el professional i amb altres possibles membres de l'equip, així com comprendre i acordar els objectius de les activitats educatives o formatives, o les accions de suport planificades.

Els objectius d'aquesta reunió introductòria són els següents:

- Familiaritzar les persones que sol·liciten suport amb el context de les reunions, els temes que s'hi tractaran i el procés que se seguirà

- Familiaritzar els membres de l'equip entre si
- Crear un clima de seguretat, confiança, respecte i col·laboració entre totes les parts implicades

Pla d'activitats

Coneixent-nos l'un a l'altre.

Algunes preguntes bàsiques per a l'elaboració del perfil individual de la persona poden ser les següents:

- La persona reconeix la terminologia financera bàsica?
- Què significa per a la persona administrar els seus diners?
- La persona disposa d'oportunitats en les quals pugui gastar diners?
- La persona necessita o desitja suport per fer-ho de forma adequada i segura?

Altres preguntes que ajuden a identificar perfils requereixen que el professional o persona de suport entengui qui és el responsable de la gestió de les finances de la persona que requereix suport, ja sigui en la seva llar o en el seu context personal. Una qüestió molt important pel professional o persona de suport és entendre i comprendre quines són les necessitats i els desitjos de la persona, que afecten o afectaran a la manera com gestiona les seves despeses o les seves finances personals, així com una visió global del context de la persona.

Al mateix temps, el professional o persona de suport ha de registrar si la persona amb discapacitat coneix les seves fonts d'ingressos i si té problemes per treure diners del banc o per autogestionar-se.

- La persona té alguna necessitat financera insatisfeta?
- La persona té algun tipus de deute o és propietari dels diners d'algú?

El perfil també ha d'incloure informació sobre els hàbits i accions concretes que realitza la persona quan necessita més diners.

Per aconseguir una major autonomia en la gestió de les finances personals és essencial que la persona reconegui i sigui conscient del valor dels diners. Reconèixer i prendre consciència de tots els aspectes relacionats amb els diners requereix d'habilitats de càlcul, numèriques i de lectoescriptura, així com cada vegada més, d'habilitats digitals. Aquestes habilitats es poden practicar mitjançant activitats en què la persona amb necessitats de suport ha de:

- Calcular quants diners té en el seu moneder
- Comparar els diferents valors entre les monedes i els bitllets
- Reconèixer el que podria comprar utilitzant una quantitat específica de diners

En aquestes activitats el professional o persona de suport pot ajudar la persona a millorar les aptituds relacionades amb la lectura i l'escriptura, així com treballant la interpretació dels símbols numèrics i les paraules que apareixen a les monedes, o ajudar a calcular la quantitat de diners estalviats i gastats per la persona.

A través de tot el procediment de suport i les activitats educatives dutes a terme, les habilitats comunicatives de les persones són susceptibles de millora en ser capaços de seguir les instruccions i activitats que es realitzen conjuntament amb el professional o persona de suport, ja que dins d'aquest escenari educatiu s'han d'habilitar espais perquè la persona expressi les seves preguntes i opinions, i participi en discussions que tenen com a temàtica diversos escenaris en relació amb la gestió financera.

En el pressupost, l'estalvi i la despesa, la persona amb necessitats de suport ha de poder calcular els ingressos i les despeses que habitualment té. La millora de la seva capacitat de lectura els ajudarà a detectar les seves fonts d'ingressos i despeses basant-se en documents financers (rebuts bancaris, factures, etc.). La millora de les seves habilitats numèriques per poder calcular el total dels seus ingressos i despeses, apareix de manera transversal en el transcurs de les activitats de suport o activitats educatives que es proposen en el manual I-DECIDE de finances personals.

En aspectes relacionats amb la banca, la persona amb discapacitat o amb necessitats de suport, i el professional de suport han de conèixer, sempre que així s'estipuli en l'Acord de suport I-DECIDE, com i on guarda els diners la persona que requereix de suport i, si utilitza un banc, quin és.

- La persona té un deute per un ús previ i imprudent d'una targeta de crèdit?
- La persona utilitza o vol aprendre a utilitzar un talonari de xecs?
- Amb quina freqüència o facilitat utilitza un caixer automàtic o un servei de banca electrònica?
- Com recorda les seves contrasenyes i qui més té accés als seus comptes?

Totes les preguntes anteriors també contribuiran a la identificació i detecció de signes de possible abús financer, i ajudaran al professional a orientar les activitats per tal d'aconsejar la persona perquè adopti les mesures oportunes i aprengui a protegir-se davant situacions d'abús o explotació per part de tercers.

En aquesta primera reunió és útil explicar a les persones amb necessitats de suport en què consisteix un programa d'educació financera, les activitats que es desenvolupen i quin és el seu propòsit. Els professionals o persona de suport poden utilitzar preguntes obertes o semi obertes que ajudin a perfilar.

Expectatives -Què espera aprendre/guanyar amb aquestes reunions?

Coneixements i habilitats de la persona amb necessitats de suport

Coneixements bàsics

- Entén els objectius de les activitats o de la formació
- Ha establert metes i objectius personals així com el que vol aconseguir després de realitzar les activitats o la formació
- Està disposat a col·laborar amb el professional o persona de suport

Habilitats bàsiques

- És capaç d'establir les seves pròpies metes o objectius financers
- Demostra voluntat per participar en les activitats o la formació
- Es mostra capaç de col·laborar amb altres persones o professionals

Gestió Financera

Informació pel professional

Adquirir plena autonomia en la gestió de les finances personals requereix de moltes i diverses aptituds, coneixements i habilitats. Aquest manual es centrarà a incrementar l'autonomia en la gestió de les finances personals de les persones amb discapacitat o amb necessitats de suport, mitjançant la realització d'activitats en relació amb l'elaboració de pressupostos, conceptes com l'estalvi, la despesa, la banca i serveis associats, o la definició, identificació i reconeixement del concepte de risc i abús financer. En els següents capítols es detallaran les activitats educatives o formatives a realitzar sobre cada un d'aquests temes.

Propòsit i Objectius

El propòsit d'aquest manual és dotar als professionals d'eines pràctiques que permetin donar suport a les persones amb discapacitat o necessitats de suport que així ho hagin requerit mitjançant l'acord de suport I-DECIDE, maximitzant el desenvolupament de l'autonomia personal pel que fa a la presa de decisions en l'àmbit financer. A mesura que la persona amb discapacitat o amb necessitats de suport completi la formació i les activitats proposades en els següents mòduls, és possible que exerceixi un major control i elecció sobre les seves finances personals.

Pla d'Activitats

Les activitats d'aquest mòdul es deriven dels capítols següents, ja que la gestió de les finances personals és un terme general que engloba els coneixements, habilitats i aptituds bàsiques adquirides mitjançant la realització del conjunt d'activitats o mòduls proposats.

Coneixements i habilitats de la persona amb necessitats de suport

La següent llista de coneixements i habilitats bàsiques representa els resultats potencials d'algú que completi tots els mòduls que es descriuen en el Manual I-DECIDE de finances personals.

Coneixements bàsics

- La persona ha de saber el que és la gestió financera personal
- La persona ha de saber com fer un seguiment dels seus ingressos i despeses
- La persona ha de saber el que és un pressupost
- La persona ha de saber el que és l'estalvi
- La persona ha de saber el que és la despesa
- La persona ha de saber què és un banc
- La persona ha de conèixer el concepte de risc i abús financer

Habilitats bàsiques

- La persona ha de ser capaç d'incrementar el seu grau d'autonomia en la gestió de les seves finances personals
- La persona ha de poder fer un seguiment dels seus ingressos i de les seves despeses

- La persona ha de poder elaborar pressupost personal tenint en compte els seus ingressos i les seves despeses
- La persona ha d'entendre el concepte d'estalvi i prendre decisions encaminades a disposar d'estalvi
- La persona ha de poder gastar diners prioritant les seves necessitats i els seus desitjos
- La persona ha de poder utilitzar els serveis bancaris bàsics
- La persona ha de ser capaç de reconèixer riscos financers i situacions d'abús financer

Elaborar un pressupost

Informació pel professional

Un pressupost és un pla d'ingressos i despeses que es pot fer de manera puntual per una despesa concreta, o bé de manera setmanal, quinzenal o mensual per cobrir despeses recurrents.

Perquè les persones amb discapacitat intel·lectual puguin fer el seu propi pressupost han de comprendre conceptes com els ingressos i despeses.

Els ingressos són els diners que algú rep. Els ingressos poden provenir de diferents tipus de fonts. Poden ser ingressos regulars o irregulars. Alguns tipus d'ingressos provenen de la feina de la persona en forma de salari, altres poden provenir de beneficis, pensions o prestacions, de diners en efectiu o poden estar relacionats amb el patrimoni de la persona o de la família com els lloguers, vendes, transmissions hereditàries o inversions.

Les despeses són els diners que algú gasta per cobrir les seves necessitats i els desitjos personals. Les despeses basades en les necessitats diàries com factures, lloguer, impostos, transport o quotes solen ser fixes, però hi ha altres tipus de despeses menys regulars i més difícils de planificar i rastrejar que es basen en desitjos o impulsos personals.

El pressupost és una eina útil per tenir un control sobre els diners de manera que l'objectiu és aconseguir un equilibri entre els ingressos i les despeses. El millor escenari és tenir més ingressos que despeses. En el cas que les despeses siguin majors que els ingressos s'han de prendre mesures per gastar menys o guanyar més, perquè en cas contrari es crearà un deute. Una manera d'evitar el deute és estalviant diners. En els següents capítols es detallaran les activitats educatives o formatives a realitzar sobre l'estalvi i el deute.

És important que el professional o persona de suport expliqui a la persona amb necessitats de suport la importància de prioritzar entre les despeses de subsistència o necessitats bàsiques, i les despeses realitzades per satisfer els desitjos personals, especialment quan el pressupost és limitat.

En resum, elaborar pressupostos ajuda a les persones a entendre:

- Quants diners guanyen (ingressos)
- La font i la freqüència dels ingressos
- Quant necessiten gastar (despeses)
- Les raons i la freqüència de les despeses

- Quants diners queden sense gastar per estalviar o fer servir per a altres activitats
- En cas d'un desequilibri en el pressupost, planificar com reduir despeses innecessàries

Propòsit i Objectius

El propòsit de la lliçó és que les persones amb discapacitat o necessitats de suport compreguin la importància de l'elaboració de pressupostos, i aprenguin a fer el seu propi pressupost, ja sigui de forma autònoma o amb suport. Adquirir consciència de la pròpia situació financera mitjançant l'elaboració de pressupostos és un aspecte important en la gestió de les finances personals, ja que permet adquirir els coneixements i les aptituds necessàries per entendre l'equilibri entre els ingressos i les despeses, i l'impacte si es produeix un desequilibri (Hordacre; 2016).

Pla d'Activitats

- Defineix les nocions bàsiques de forma fàcil.
- Explica els conceptes: pressupost - ingressos - despeses - excés de despeses - superàvit.
- Permet que la persona identifiqui les seves fonts d'ingressos actuals.
- Organitza una activitat en la qual la persona es reuneixi amb el professional o persona de suport i/o familiars i altres persones en situació similar (si escau) i feu que porti les seves factures.
- El primer pas és utilitzar un paper o un ordinador per registrar la quantitat de diners que la persona ingressa i la quantitat que gasta durant un període de temps específic. La informació relativa als diners que ingressa i que gasta es pot extreure de les nòmines, xecs de pagament, talonaris de xecs, extractes bancaris, extractes de targetes de crèdit, factures i qualsevol rebut que la persona amb discapacitat o amb necessitats de suport hagi guardat o als que tingui accés. Per tant, és important, durant la reunió anterior, demanar a les persones amb necessitats de suport que recopilin aquesta informació i la portin en aquesta reunió.
- Elaboreu un pressupost fictici o utilitzant les dades que la persona ha proporcionat.
- Després de reunir la informació, el professional, juntament amb la persona amb necessitats de suport, farà dues llistes: una pels ingressos i una altra per les despeses. Utilitzant aquestes llistes el professional i la persona amb necessitats de suport compararan els ingressos amb les despeses.
 - La persona hauria de poder proposar accions per reduir les despeses
 - Exercici explicatiu: donar diferents llistes -descobrir les fuites o la despesa excessiva.
 - Exercici explicatiu: donar diferents llistes -descobrir el superàvit o els estalvis.
 - Exercici explicatiu: donar diferents llistes -descobrir l'equilibri entre ingressos i despeses.

Durada: aproximadament 4 - 5 sessions

Coneixements i habilitats de la persona amb necessitats de suport

Coneixements bàsics

- La persona ha de saber el que és un pressupost
- La persona ha de conèixer la importància i els avantatges de l'elaboració de pressupostos
- La persona ha de saber com elaborar un pressupost

Habilitats bàsiques

- La persona ha de poder elaborar pressupost
- La persona ha de fer un seguiment periòdic de la font i la suma dels seus ingressos i despeses
- La persona ha de registrar dues llistes: una d'ingressos i una altra de despeses
- La persona ha d'equilibrar la llista d'ingressos i la llista de despeses
- La persona ha de descobrir els conceptes on realitza una despesa excessiva
- La persona hauria de poder proposar accions per reduir les despeses

Ingressos i despeses

Informació pel professional

La despesa és l'activitat mitjançant la qual es fa ús de diners per pagar les necessitats diàries, els desitjos personals i els assumptes o situacions urgents o imprevistes. Com a activitat, està relacionada amb la categoria de despeses descrita en el capítol anterior relatiu a l'elaboració de pressupostos.

És molt important que el professional o persona de suport ajudi a la persona amb necessitats de suport a entendre que els diners no són il·limitats i que quan es gasten diners per a una compra, aquests diners ja no estan disponibles.

Qualsevol decisió en relació amb l'ús o despesa de diners, ha de tenir compte qüestions com la prioritat de la necessitat per a la qual es va a fer una despesa concreta, i la quantitat de diners disponibles. La disponibilitat de diners no es limita a l'existència de diners en l'aquí i en l'ara, sinó també a l'existència de despeses que puguin venir en el futur i que la persona tingui previstos amb caràcter fix (per exemple pagar la quota mensual de telèfon) o eventual (anar-se'n de vacances a l'estiu o comprar un regal per un aniversari) així com altres despeses imprevistes o sobrevingudes (trencament de l'ordinador o un electrodomèstic de la casa, etc.).

És important que el professional de suport ajudi a la persona a reflexionar i analitzar la seva situació financera i personal des d'una perspectiva àmplia, ja que d'aquesta manera la persona pot decidir no utilitzar els diners en l'aquí i en l'ara per cobrir determinada necessitat o desig, i guardar-los per considerar-ho més útil en el futur.

La persona amb necessitats de suport ha de poder comprendre l'impacte de les decisions financeres en la seva vida i diferenciar entre el que necessita i el que vol.

Algunes necessitats importants que cal prioritzar són el lloguer de la casa, les factures, els impostos, la subsistència, el transport, etc.

Les despeses relacionades amb l'oci personal, passatemps o la compra d'altres productes, activitats o serveis no relacionats amb necessitats bàsiques s'han de fer amb cura per no desequilibrar el pressupost i tenir més despeses que ingressos, o crear deute amb terceres persones.

Si la persona amb necessitats de suport demana prestats diners per gastar-ne més dels que guanya, llavors es crea un deute. La persona ha d'entendre que en cas que demani diners prestats, té la responsabilitat de tornar-los per evitar endeutar-se.

Per tal d'evitar aquestes situacions, la persona ha de considerar també la necessitat d'estalviar diners per cobrir necessitats urgents, de manera que el professional o persona de suport ha d'aconsejar a la persona que no gastï la totalitat dels diners que li queden després de cobrir les necessitats bàsiques de subsistència, i ha de suggerir a la persona que consideri estalviar una part o la totalitat dels diners de romanent.

Hi ha moltes maneres de gastar els diners. Algunes d'aquestes són: pagar en efectiu, targeta de crèdit, targeta de dèbit, targeta prepagament, compres digitals, etc.

Propòsit i Objectius

El propòsit de la lliçó és que les persones amb discapacitat o necessitats de suport entenguin què és la despesa, quines opcions de despesa tenen, i que aprenguin a prioritzar i planificar la despesa de diferents maneres.

Pla d'Activitats

El propòsit de la lliçó és que les persones amb discapacitat o necessitats de suport entenguin què és la despesa, quines opcions de despesa tenen, i que aprenguin a prioritzar i planificar la despesa de diferents maneres.

- Els diners no són il·limitats: jugueu a un joc utilitzant diners ficticis, distribuint la mateixa quantitat de diners a tots els membres de l'equip excepte a un que serà el venedor. Habiliteu a les persones amb necessitats de suport que comprin les coses que vulguin o necessitin del venedor. Quan gasten els seus diners per a una compra, aquests diners ja no estan disponibles per a ells. Pertanyen al venedor.
- Feu un diari per a cada persona anotant les despeses que ha fet, la data, l'article comprat i la quantitat que costa.
- Expliqueu la diferència entre necessitat i desig en un format fàcil de llegir.
- Una necessitat és un element que cal tenir per sobreviure, com un lloc per viure o prou menjar per a tots els dies del mes.
- Un desig és una cosa que et pot agradar tenir, però no has de tenir-la immediatament. Pots estalviar per tenir-la més tard.
- Recupereu el diari individual de cada persona i que facin una llista de necessitats i una llista de desitjos d'acord al joc anterior.
- Oferiu a la persona amb necessitats de suport diferents opcions de despesa per al mateix producte, i que argumentin o escullin la que costi menys o la que més s'ajusti als seus ingressos (per exemple: peces de roba). Oferiu o plantegeu a la persona més exemples de la vida real.
- Plantegeu a la persona diferents opcions de despesa assignant una quantitat específica de diners per gastar, i demaneu-li que prenguin una decisió.
- Presenteu i expliqueu de manera fàcil les diferents formes de gastar els diners (efectiu, targeta de dèbit, targeta de crèdit, targeta de prepagament, etc.).
- En un escenari real, acompanyeu a la persona i faciliteu-li que faci ús de la targeta de dèbit / crèdit / prepagament, si en disposa.
- Definiu crèdit: Diners que es poden demanar prestats amb la promesa de retornar-los en una data posterior. Si pagues en efectiu, pagues immediatament. Si fas servir crèdit, et compromets a pagar en el futur.

- Expliqueu les diferents formes o variants del crèdit. El crèdit pot ser en forma de targetes de crèdit que emeten els bancs, préstecs d'amics o familiars, crèdits de botigues, plans de quotes, préstecs per a automòbils o hipoteques per comprar un habitatge.
- Expliqueu els avantatges i desavantatges d'utilitzar el crèdit.
- Vinculeu el concepte de crèdit amb el concepte de deute.
- Definiu el concepte de deute: diners que han deixat a una persona i que han de ser retornats a la persona que els ha deixat, normalment amb interessos.

Durada: aproximadament 7 - 8 sessions

Coneixements i habilitats de la persona amb necessitats de suport

Coneixements bàsics

- La persona ha de saber el que és gastar diners
- La persona ha d'entendre la prioritització i planificació de les despeses utilitzant un pressupost
- La persona ha de conèixer les diferents formes de gastar els diners (efectiu, targeta de crèdit, targeta de prepagament, per banca electrònica, etc.)
- La persona ha de conèixer el concepte de deute i les conseqüències de contraure deute (definició, prevenció, com demanar ajuda i assessorament).

Habilitats bàsiques

- La persona ha de ser capaç de diferenciar entre necessitats i desitjos
- La persona ha de ser capaç de planificar les seves despeses
- La persona ha de poder gastar els diners de diferents maneres
- La persona ha de poder buscar ajuda i assessorament en qüestions de deutes

L'estalvi

Informació pel professional

L'estalvi es refereix a diners que algú no gasta en despeses corrents i els guarda per fer-los servir més tard. En altres paraules, estalviar és dur a terme una sèrie d'accions que permetin a la persona fer un pla per complir desitjos en el futur o per cobrir esdeveniments inesperats o situacions d'emergència.

- La persona té un pla que li permeti estalviar?

La persona amb necessitats de suport no ha d'associar el fet d'estalviar com una activitat restrictiva. Per contra, l'estalvi és una activitat que permet a algú ser més independent financerament en cas que arribi un cost inesperat.

El primer pas per estalviar diners és entendre de quants diners disposa la persona i quants diners gasta durant un període específic. Per aquesta raó, el pressupost és una eina important per a la gestió financera personal.

Les persones poden estalviar diners de diferents maneres. Hi ha eines automatitzades que transfereixen petites quantitats del compte bancari principal a un compte d'estalvis separat, però també hi ha l'opció que la persona amb necessitats de suport triï fer el seu propi estalvi de manera manual.

Alguns exemples d'accions d'estalvi manual són buidar les nostres butxaques al final del dia i recollir els diners en una guardiola o moneder separat fins que s'estalviï una quantitat útil de diners que pugui ser dipositada en un compte bancari d'estalvi. Altres consells o accions útils per estalviar són comprar articles com menjar i roba comprovant el que està "en oferta especial", comprant en botigues de segona mà o utilitzar els diferents descomptes que normalment solen fer els comerços durant les rebaixes.

És útil ajudar la persona amb necessitats de suport a identificar hàbits costosos que no facilitin l'estalvi personal, com comprar roba de marca o comprar roba en excés, beure o sortir de festa cada setmana amb els amics, anar sempre a dinar a restaurants, disposar sempre de l'última tecnologia o estar subscrit a moltes subscripcions de serveis (internet, telefonia, disposar de diversos serveis digitals de pel·lícules, sèries o jocs, etc.). Ajudar a la persona amb necessitats de suport a trencar amb aquests hàbits pot marcar una gran diferència en la capacitat d'estalvi.

És més fàcil fer un seguiment de la despesa i de l'estalvi personal quan la persona adquireix consciència dels diners que gasta en lloc d'utilitzar una targeta de crèdit.

En revisar el pressupost que la persona ha elaborat en base a les seves despeses reals, és possible trobar fórmules que permetin prioritzar i estalviar diners sense restringir la cobertura de necessitats bàsiques o els seus desitjos. Utilitzant el pressupost, la persona amb necessitats de suport pot identificar despeses no essencials de les que potser pugui prescindir o reduir, com per exemple si compta amb diverses subscripcions digitals o en el pressupost que la persona ha elaborat figuren múltiples sortides d'oci amb caràcter mensual.

Una estratègia que potser pugui ser útil a la persona és el fet de destinar una petita quantitat fixa cada mes en concepte d'estalvi o de reserva, com si d'una despesa fixa es tractés. Incentivar l'estalvi i comprovar que la persona el manté i l'augmenta pot ajudar-la a sentir-se millor amb si mateixa, i a aconseguir els seus desitjos en menys temps del que inicialment havia planificat (per exemple poder disposar abans de determinada quantitat estalviada amb la intenció de comprar-se un caprici o satisfer un desig planificat anteriorment).

Alguns exemples de la importància de l'estalvi són:

- La persona pot destinar l'estalvi que ha aconseguit per solucionar emergències o situacions imprevistes com reparar el seu telèfon mòbil en cas d'accident, anar a una consulta mèdica urgent, etc.
- La persona pot establir objectius d'acord amb els seus desitjos i preferències, com per exemple la compra d'un article car com un telèfon intel·ligent nou o una bicicleta, anar-se'n de vacances, etc.

Propòsit i Objectius

El propòsit de la lliçó és ajudar les persones amb discapacitat a comprendre el que és l'estalvi, la importància d'estalviar i aprendre a estalviar, així com a triar entre les diferents accions o maneres que li permetin estalviar.

Pla d'Activitats

- El professional exemplifica situacions en què s'ha realitzat estalvi utilitzant històries que formen part de la quotidianitat de la persona, perquè ella mateixa pugui identificar l'estalvi i els seus beneficis en la vida quotidiana.
- Obtenir o elaborar una baralla de cartes o una sèrie de fitxes amb productes comuns que tinguin dos preus diferents per a cada tipus de producte. L'objectiu és triar la compra més barata. Els estalvis realitzats van a una guardiola o moneder de la persona o a un compte bancari. A la fi de el joc la persona pot triar com gastar els diners que ha estalviat en un producte que desitgi.

- Obtenir tríptics promocionals (supermercats, roba, etc.) i demanar a la persona amb necessitats de suport que reconegui els productes que s'ofereixen i l'estalvi que suposaria comprar cada un d'ells. L'objectiu de la dinàmica és reconèixer els diners que es poden estalviar en realitzar determinades accions (acollir-se a promocions, comprar en rebaixes, etc.).
- La persona amb necessitats de suport fa una llista setmanal amb totes les seves despeses reals, incloses les necessitats i els desitjos. Es proposa a la persona que tregui un article o producte de la llista de desitjos i afegeixi o anoti l'equivalent al valor de la seva compra a una guardiola, moneder o compte fictici. Repeti l'activitat setmanalment i a final de mes avalueu conjuntament els estalvis potencials que la persona podria haver fet. Inicieu un procés de reflexió: Quants diners es podria haver estalviat? Algunes de les compres realitzades són desitjos? Eren desitjos realment necessaris?
- Animeu a la persona a elaborar una llista de desitjos. Convertiu aquesta llista en els objectius del Pla d'estalvi.
- Animeu i ajudeu a la persona a buscar ofertes, descomptes i promocions dels articles, objectes, productes o serveis que figurin a la seva llista de desitjos.

Durada: aproximadament 7 - 8 sessions

Coneixements i habilitats per a la persona amb necessitats de suport

Coneixements bàsics

- La persona ha de saber que és l'estalvi
- La persona ha de conèixer la importància de l'estalvi
- La persona ha de saber com estalviar
- La persona ha de conèixer uns quants consells o accions que li permetin estalviar amb èxit

Habilitats bàsiques

- La persona ha de poder disposar d'Estalvi
- La persona ha de poder utilitzar els consells o dur a terme accions que li permetin estalviar amb èxit

Els bancs

Informació pel professional

Aquest mòdul inclou una introducció simple sobre el funcionament dels bancs.

Les persones amb necessitats de suport examinaran:

- La terminologia bàsica que s'utilitza en aquests serveis per entendre la varietat de serveis bancaris.

També examinaran:

- Diferents serveis bancaris: banca electrònica, targetes de dèbit i crèdit, talonari de xecs.

Un banc és un negoci que:

- Custodia els diners de la gent que els diposita aquí per mantenir-los segurs i per generar interessos

- Dona diners a crèdit a altres persones en forma de préstecs que s'han de retornar amb interessos
- Proporciona altres serveis financers com el pagament de factures o domiciliació de rebuts

Els bancs fan servir els diners que la gent diposita per deixar-los a altres persones o per invertir. Els bancs guanyen diners cobrant interessos a les persones que demanen préstecs. Els bancs a vegades paguen interessos als clients que mantenen els seus diners al banc o que tenen contractats productes d'inversió amb el banc.

Propòsit i Objectius

El propòsit de la lliçó és incrementar el coneixement de les persones amb discapacitat o amb necessitats de suport sobre la banca o els bancs, i que aprenguin a utilitzar el caixer automàtic i altres serveis bancaris, com els comptes bancaris, l'ús de targetes de crèdit / dèbit / prepagament , entre d'altres.

Pla d'Activitats

- Expliqueu de forma fàcil què és un banc i com funciona.
- **Banc:** Un negoci que manté els diners segurs per als seus clients, presta diners a les persones i proporciona altres serveis financers relacionats amb els diners.
- Definiu diferents termes i terminologia bancària i animeu a les persones que facin preguntes.
- **Caixer:** Empleat d'un banc que realitza serveis bancaris per al públic, com el cobrament de xecs, l'ingrés de diners o la retirada de diners en efectiu.
- **Caixer automàtic:** Gairebé tots els bancs tenen caixers automàtics que permeten a la gent comprovar el seu compte bancari utilitzant una targeta o una llibreta. Els caixers automàtics permeten pagar factures, treure diners del propi compte bancari o ingressar diners al propi compte o a altres comptes bancaris (per exemple d'un familiar) sense haver d'entrar dins el banc o parlar amb un empleat de banc.
- **Compte bancari:** Espai reservat en un banc on una persona diposita els seus diners perquè el banc els custodii i els mantingui segurs. A vegades els comptes bancaris generen interessos pel fet de tenir-hi els diners guardats. Hi ha diferents tipus de comptes bancaris.
- **Compte conjunt:** Compte bancari (compte d'estalvi, compte corrent, compte nòmina) a nom de més d'una persona (pare-fill, marit-dona).
- Expliqueu els avantatges i desavantatges de mantenir els diners en un compte d'estalvi. Exemplifiqueu-ho amb situacions quotidianes perquè la persona amb necessitats de suport entengui els avantatges / desavantatges.
- **Dipòsit directe:** els ingressos (nòmines, pensions, prestacions) que una persona rep es dipositen automàticament en el compte bancari de la persona.
- **Dipòsit mínim:** La quantitat mínima de diners que un banc requereix perquè una persona pugui obrir un compte bancari.
- **Gestionar un compte bancari:** Per obrir un compte bancari la persona ha de signar un contracte amb el banc. El banc pot negar-se a obrir un compte a qualsevol persona que no sigui capaç d'entendre els termes del contracte o que no compleixi determinades condicions per ser client. Per utilitzar un compte bancari la persona ha de ser capaç de llegir i recordar els números i les contrasenyes. Si a una persona li resulta difícil obrir o utilitzar un compte bancari, pot obtenir suport d'una persona de la seva confiança. És possible obrir un compte bancari amb dues persones (compte comú).

- **Interès:** Els diners que un banc paga per fer servir els diners d'una persona. Els interessos també són els diners que la persona ha de retornar de més si ha demanat diners en forma de préstec al banc. L'interès és un nombre que normalment es refereix a un percentatge anual. Hi pot haver diferents tipus d'interès i uns són molt baixos i altres són molt elevats.
- **Número d'identificació personal -PIN:** Un nombre o codi secret que protegeix un compte bancari i permet a la persona que el sap treure diners en efectiu o utilitzar el compte bancari.
- Expliqueu què és una **targeta de dèbit:** Una targeta que està connectada a un compte bancari. La targeta substitueix l'efectiu o els xecs. Quan s'utilitza per comprar productes, béns o serveis en una botiga o per internet, l'import de la compra es transfereix immediatament al compte del venedor, i els diners es treuen directament del compte bancari de la persona que ha comprat amb la targeta. Les targetes de dèbit també poden utilitzar-se per retirar diners en efectiu en caixers automàtics. Les targetes sovint requereixen que el titular de la targeta introdueixi un PIN o número d'identificació personal per seguretat.
- Expliqueu els avantatges i desavantatges de l'ús de targetes de dèbit. Utilitzeu exemples pràctics.
- Expliqueu el que és una **targeta de crèdit:** Una targeta que està connectada a un compte bancari. La targeta substitueix a l'efectiu o als xecs. Quan s'utilitza per comprar productes, béns o serveis en una botiga o per internet l'import de la compra es transfereix immediatament al compte del venedor. Quan es compra amb una targeta de crèdit els diners no es retiren automàticament del compte, sinó que es retiren un temps després, habitualment un mes després, i normalment es paguen interessos o diners al banc per ajornar el pagament.
- Expliqueu els avantatges i desavantatges de l'ús de targetes de crèdit. Utilitzeu exemples pràctics.
- Expliqueu el que és una **targeta prepagament:** una targeta que es recarrega amb diners i funciona de manera similar a una targeta de dèbit. La persona tria la quantitat de diners que vol posar a la targeta, i a mesura que compra, els diners que gasta es dedueix o resten del saldo total. Quan el saldo es redueix o s'esgota, una targeta prepagament es pot recarregar amb més diners. Les targetes prepagament es poden utilitzar gairebé en qualsevol lloc, ja sigui per compra diària de productes, béns o serveis, o fins i tot per fer compres en línia.
- Expliqueu els avantatges i desavantatges de l'ús de targetes de prepagament. Utilitzeu exemples pràctics.
- Expliqueu els **serveis de banca electrònica / online** amb exemples pràctics.
- **Pagaments automàtics o domiciliacions:** sistema de pagament automàtic en el qual les factures es paguen mitjançant la retirada directa dels diners d'un compte bancari.
- **Punts de venda:** Llocs en els quals es poden adquirir determinats productes, béns o serveis. Cada punt de venda ha d'especificar les formes de pagament acceptades (efectiu, targetes de crèdit / dèbit / prepagament).
- Elaboreu una fitxa visual o document de lectura fàcil amb les passes a seguir per utilitzar un caixer automàtic pas a pas.
- En un escenari real, acompanyeu la persona i faciliteu que faci ús d'un caixer automàtic.
- Elaboreu una fitxa visual o document en format de lectura fàcil amb els passes a seguir per realitzar la compra d'un producte, bé o servei en un punt de venda.
- En un escenari real, acompanyeu la persona i faciliteu que faci una compra a un punt de venda fent servir el mètode de pagament de què disposi (efectiu, targeta, etc.).

- Elaboreu una fitxa visual o document en format de lectura fàcil sobre les passes que ha de seguir en cas de robatori o pèrdua de la targeta de crèdit / dèbit / prepagament (per exemple, trucar al banc, cancel·lar la targeta, trucar a la policia, demanar ajuda a un professional o familiar; i que inclogui números de telèfon).
- En un escenari real, acompanyeu la persona i faciliteu-li que utilitzi el caixer automàtic per comprovar el seu compte bancari (operació simple), o disposi d'un extracte bancari en format paper (operació complexa) per comparar-ho posteriorment amb el seu propi diari de despeses (activitat de la lliçó d'ingressos i despeses).

Durada: aproximadament 12 a 14 sessions

Coneixements i habilitats per a la persona amb necessitats de suport

Coneixements bàsics

- La persona ha de saber què és un banc
- La persona ha de reconèixer els serveis financers que ofereixen els bancs
- La persona ha de saber com utilitzar un caixer automàtic i la banca per Internet
- La persona ha de conèixer els possibles riscos

Habilitats bàsiques

- La persona ha de poder utilitzar els serveis bancaris
- La persona ha de poder utilitzar els caixers automàtics i fer transaccions en diferents punts de venda

Riscs i abús financer

Informació pel professional

Com a resultat dels diferents canvis en les estructures familiars, l'evolució i transformació de la societat, especialment arran de les últimes recessions econòmiques, i de l'exponencial creixement en els avenços tècnics i tecnològics que afecten múltiples àmbits de la quotidianitat de les persones, els riscos d'experimentar situacions d'abús financer són cada vegada més grans. Qualsevol persona pot ser víctima de situacions d'abús financer i, tot i així, les persones amb discapacitat solen ser les que presenten major exposició en veure afectada la seva capacitat per identificar i interpretar els signes, senyals i advertències que indiquen que estan sent explotades financerament per part de tercers.

Les definicions del concepte abús financer han variat al llarg dels anys. Una definició estrictament basada en la llei, com la que defineix la llei establerta en la «Care Act» de 2014 del Regne Unit, es defineix l'abús financer com el robatori de diners o propietats, el frau, l'explotació, així com la coacció en relació amb els assumptes o arranjaments financers d'un adult, com testaments, propietats, herències o transaccions financeres. També inclou l'ús indegut o l'apropiació indeguda de béns, possessions o altres actius financers. Altres definicions basades en criteris morals i conceptuals determinen l'abús financer com l'ús il·legal o impropri de les finances, o els béns d'una persona per una altra persona amb la qual té una relació de confiança (Setterlund et al., 2007).

Capacitar i formar persones amb discapacitat o amb necessitats de suport en qüestions pertinents als seus drets representa un desafiament professional a causa del nivell d'abstracció dels conceptes i la terminologia. Per aquesta raó, s'ha de prestar especial atenció a les situacions que experimenten les persones amb discapacitat o amb necessitats de suport perquè desenvolupin habilitats que els permetin identificar i reconèixer situacions d'abús potencial i siguin capaços de defensar els seus drets, inclosos els financers, ja sigui fent-ho per si mateixos o demanant suport professional.

L'abús financer és un tema complex tant per la seva pròpia naturalesa com per la diversitat de contextos en què es pot produir, inclòs tant l'àmbit domèstic de la persona (la pròpia llar familiar o de la família extensa, la llar d'un parent o amic), com l'àmbit d'atenció professional (hospitals, habitatges amb suport) o públic (botigues i comerços, bancs, oficines).

La societat sol lluitar contra les situacions d'abús financer, dins el marc jurídic, desenvolupant polítiques de prevenció i mecanismes de salvaguarda, però l'eficàcia d'aquestes mesures varia considerablement i sovint les persones amb discapacitat segueixen sent objecte de situacions d'abús financer.

Diferents estudis i investigacions apunten que les persones amb dificultats de mobilitat, en la comunicació o en la gestió emocional tenen més probabilitats de ser víctimes d'aquestes situacions d'abús. Experiències de vida o recorreguts vitals freqüentment limitats o acotats pel seu propi entorn, la limitada formació en relació als seus drets o la manca de xarxes familiars o de suport, augmenten el risc d'abús. La dependència excessiva o, en el pitjor dels casos, la completa dependència cap al cuidador o el professional pot donar lloc a abusos financers.

Altres factors de risc que poden donar lloc a aquestes situacions són els entorns segregats en què el personal, poc qualificat, pot no tenir les aptituds necessàries per detectar aquests abusos, que poden fins i tot donar-se per part d'altres persones amb discapacitat o altres usuaris de serveis.

És indispensable que el professional de suport compti amb el coneixement, actitud, aptitud i confiança necessària per brindar el suport adequat a la persona quan s'enfronti a situacions d'abús financer. La primera habilitat important amb la qual ha de comptar el professional és ser capaç de reconèixer alguns signes d'abús financer, especialment quan es tracta de persones amb discapacitat amb dificultats en la comunicació o en la gestió de les seves emocions personals.

Alguns dels signes que indiquen que s'ha produït o s'està produint una potencial situació d'explotació i d'abús financer són la desaparició d'objectes personals o diners, la incapacitat de mantenir un estil de vida d'acord amb la normalitat tot i tenir la capacitat financera per poder-ho fer, o l'aparició de comportaments anòmals al voltant del pagament de factures recurrents o corrents que normalment es satisfan. A un altre nivell, altres signes d'abús potencial poden ser: la disminució sobtada de l'estalvi disponible, reintegraments importants d'efectiu de comptes bancaris sense motiu aparent, o l'aparició sobtada de préstecs o crèdits que són motiu de preocupació per a la persona, o que refereixen a productes, béns o serveis que no repercuteixen en la pròpia persona, etc.

Així mateix, el comportament evasiu d'algú que gestiona les finances de la persona amb discapacitat, un interès inusual en els assumptes financers de la persona, o canvis sobtats en la titularitat de les propietats, testaments o altres documents oficials són tots signes potencials d'abús.

Tot l'exposat anteriorment són alguns dels indicadors d'abús financer que els professionals han de considerar en prestar suport a les persones amb discapacitat.

En la literatura internacional s'han suggerit diverses aproximacions o pràctiques preventives. Pel que fa a les persones amb discapacitat intel·lectual, desenvolupar sistemes i serveis centrats en la persona es configuren com una de les principals estratègies de prevenció d'abús per part de professionals o dels mateixos serveis, ja que aquests maximitzen la capacitat de la persona per a exercir un major grau de control i elecció sobre qüestions que els afecten, minimitzant els riscos d'abús.

No obstant això, és de vital importància incrementar els coneixements financers de les persones amb discapacitat, així com incrementar el coneixement sobre els seus propis Drets en clau d'accessibilitat.

El fet que la persona desenvolupi i mantingui una xarxa familiar propera, compti amb amics, disposi d'una xarxa de professionals i rebi el suport dels serveis comunitaris als quals assisteix, contribueixen a la detecció, prevenció i minimització de potencials riscos d'abús. Minimitzar el risc d'explotació financera no és responsabilitat d'un sol professional o persona de suport. Cal involucrar a la pròpia persona amb discapacitat, al professional o professionals que li ofereixen suport, a la seva família i amics i, per descomptat, als serveis i a les autoritats competents. Entre ells s'ha d'establir una relació de col·laboració i cooperació que salvaguardi la persona.

Pel que fa a serveis i professionals que ofereixen suport a persones amb discapacitat, disposar d'informació accessible en matèria d'identificació de situacions d'abús i explotació i formació en Drets Humans és indispensable. Així mateix, disposar d'un codi de conducta o bones pràctiques que fomentin valors i actituds positives dins el servei és un altre element que contribueix a reduir el risc d'abús o explotació.

El professional de suport ha d'informar la persona amb necessitats de suport que, en la seva qualitat de professional, té la responsabilitat de denunciar a l'autoritat competent o al supervisor del servei un cas d'abús financer, si així ho sospita. Per aquesta raó, és necessari comptar amb polítiques i procediments interns per facilitar aquests procediments de denúncia i, si ni la persona amb necessitats de suport o els professionals del servei aconseguen eliminar la situació d'abús, hauran d'anar per via judicial, mitjançant advocat, per resoldre la situació.

Propòsit i Objectius

Aquest mòdul té per objecte definir el concepte d'abús financer i ajudar la persona a entendre com es pot prevenir, detectar i resoldre.

Pla d'Activitats

- Expliqueu de manera senzilla què és l'abús financer.
- Expliqueu o exemplifiqueu escenaris en què es produeixen situacions d'abús financer.
- Elaboreu en format de lectura fàcil una guia sobre consells de seguretat -vegeu la pàgina web d'Ann Craft Trust -per a la detecció de situacions d'abús i que inclogui estratègies de minimització de riscos com ara: no compartir el seu PIN, no donar la seva targeta de dèbit, no tirar papers amb dades personals, mantenir una distància de seguretat quan es fa servir el caixer automàtic, entre altres.
- Informe a les persones amb necessitats de suport dels seus drets en matèria de gestió financera mitjançant presentacions accessibles basades en la Convenció dels drets de les persones amb discapacitat de Nacions Unides.
- Informar a les persones amb necessitats de suport dels seus drets en matèria de gestió financera mitjançant presentacions accessibles basades en la legislació i recursos disponibles al país.
- Proporcionar informació i instruccions clares sobre què pot fer la persona en cas que sigui víctima d'abusos financers. Incloure informació sobre a qui dirigir-se o amb qui contactar (persones, entitats, organismes). Aquesta informació pot variar d'un país a un altre o fins i tot dins el mateix país.

Durada: aproximadament 7 - 8 sessions

Coneixements i habilitats per a la persona amb necessitats de suport

Coneixements bàsics

- La persona ha de saber el que significa l'abús financer
- La persona ha de conèixer els factors de risc d'abús financer

- La persona ha de saber reconèixer els signes d'abús financer
- La persona ha de saber què fer en cas que abusin d'ella financerament
- La persona ha de conèixer els seus drets contra l'abús financer

Habilitats bàsiques

- La persona ha de ser capaç de reconèixer i evitar situacions en què es puguin produir riscos d'abús financer
- La persona ha de poder exercir els seus drets i protegir-se de situacions d'abús financer
- La persona ha de poder contactar amb algú per demanar suport contra situacions d'abús financer

Escenaris

A continuació presentem alguns escenaris, basats en casos reals, exemplificant l'ús del manual i les activitats que es proposen.

El manual està estructurat amb diferents activitats que el professional de suport pot implementar per entrenar la persona amb necessitats de suport en diferents escenaris, des de l'elaboració de pressupostos o l'elaboració d'un pla d'estalvi, fins a la identificació de situacions de risc o abús financer. No obstant això, és possible que el professional necessiti donar suport a la persona per prendre decisions en l'àmbit financer en escenaris molt específics per als quals es requereixi la combinació de les diferents habilitats o coneixements adquirits mitjançant els diferents mòduls. Els següents escenaris exemplifiquen com combinar els diferents mòduls en funció de la situació de cada persona.

Escenari 1

La Maria és una dona de 27 anys amb síndrome de Down que viu amb els seus pares. Ells sempre s'han ocupat de gestionar els diners de la seva filla i li donen una petita paga o mensualitat per a les seves despeses. No obstant això, és habitual que la Maria hagi gastat tots els seus diners durant la primera setmana del mes i demani diners als seus amics de manera constant. La Maria demana ajuda a un professional per aprendre a administrar millor els seus diners i el professional li proposa fer una avaluació inicial de les seves habilitats, de manera que Maria li explica quins són els seus ingressos i quines són les seves despeses cada mes. D'aquesta manera, el professional elabora un Pla de suport individualitzat tenint en compte la situació de la Maria, i li proposa que participi en una sèrie d'activitats relacionades amb el mòdul d'ingressos i despeses, el mòdul dedicat a l'estalvi, i el mòdul per elaborar pressupostos.

A través de la participació de la Maria en aquests mòduls es duen a terme activitats que consisteixen en exercicis teòrics i pràctics. Una de les primeres activitats on la Maria participa implica que porti totes les factures de les seves despeses per poder analitzar els seus ingressos i les seves despeses mensuals, i procedir a elaborar un diari de despeses (Activitat 2 / capítol Ingressos i despeses). Posteriorment, el professional o persona de suport li explica a la Maria la diferència entre necessitats i desitjos, ja que aquesta diferenciació constitueix un element essencial perquè ella aprengui a diferenciar ambdós conceptes, i pugui prioritzar i equilibrar les seves despeses en funció de si són per a la cobertura de les seves necessitats bàsiques, o corresponen als seus desitjos o necessitats d'oci (Activitat 3 / capítol Ingressos i despeses). Basant-se en el seu diari de despeses, el professional de suport separa les necessitats dels desitjos (Activitat 4 / capítol Ingressos i despeses) fent dues llistes, una per als seus ingressos i una altra per a les seves despeses per poder comparar les quantitats. Després de trobar el dèficit o l'excés de despeses, el professional de suport parla amb la Maria sobre els resultats de l'anàlisi i sobre les possibles raons per les quals s'ha originat un dèficit o excés de despeses, sobre la manera en que es pot reduir i sobre com abordar-ho (Activitat 4 / capítol Pressupostos).

Després d'aquesta anàlisi, el professional o persona de suport proporciona a la Maria diferents opcions per gastar diners i li demana que trobi la més econòmica (Activitat 5 / capítol Ingressos i despeses). El professional o persona de suport fa el mateix amb una quantitat específica de diners per gastar i li demana a la Maria que prengui una decisió i triï la que ella considera correcta (Activitat 6 / capítol Ingressos i despeses). El professional explica a Maria, en format fàcil, el que signifiquen els conceptes: pressupost, ingressos, despeses, excés de despeses i superàvit, i li explica que una estratègia per aprendre a administrar millor els seus diners consisteix en reconèixer els seus ingressos, les seves despeses i elaborar el seu propi pressupost per evitar futurs dèficits o excessos de despeses (Activitat 1 / capítol Pressupostos).

A més, el professional facilita Maria tres tipus de llistes, una amb superàvit, una amb dèficit i una altra equilibrada perquè les compari i vegi les diferències (Activitat 5, 6, 7 / capítol Pressupostos). Complementàriament, el professional ajuda a la Maria a elaborar el seu pressupost mensual (Activitat 4 / capítol Pressupostos) i observa si la Maria aconsegueix desenvolupar-lo autònomament i mantenir-lo. Aquesta última activitat és molt important ja que, d'una banda, la Maria ha de posar en pràctica tots els seus coneixements, i de l'altra el professional de suport podrà comprovar si la Maria està preparada per a la gestió autònoma de les seves necessitats / desitjos en funció del seu pressupost, o haurà de millorar les activitats perquè incrementi encara més les seves habilitats. Si la Maria presenta dificultats de manera persistent, hi ha la possibilitat que el professional l'ajudi facilitant que disposi, de manera esglaonada, de la totalitat del seu pressupost destinat a despeses en quotes setmanals, i treballar l'elaboració dels pressupostos setmanalment amb major temporalitat entre exercici i exercici.

Escenari 2

En Marc és un jove amb discapacitat intel·lectual lleu que treballa i viu sol. Estava a punt de comprar-se una PlayStation quan la seva rentadora es va espatllar. Li resulta difícil establir prioritats i decidir com planificar la despesa en situacions sobrevingudes. Per ajudar en Marc a aprendre a planificar les seves despeses i establir prioritats, el professional, conjuntament amb la persona, analitza inicialment el seu pressupost mensual utilitzant activitats de la lliçó de pressupostos i de la lliçó de despeses.

Com a activitat inicial, el professional ha de reunir tota la informació apropiada i després fer dues llistes, una per als ingressos i una altra per a les despeses. Utilitzant aquestes llistes el professional o persona de suport i en Marc compararan els ingressos amb les despeses (Activitat 4 / capítol Pressupostos). Després d'explicar la diferència entre les necessitats i els desitjos d'una manera fàcil per a una millor comprensió i prioritització de la vida diària d'en Marc (Activitat 3 / capítol Ingressos i despeses), el professional facilita una taula amb les categories de despeses, i després li demana que faci una llista de necessitats i una llista de desitjos (Activitat 4 / capítol Ingressos i despeses). A més, també li diu que posi la PlayStation i la rentadora dins de les seves pròpies categories de despeses d'acord amb la categoria que correspongui, segons consideri si és una necessitat o un desig. Tots dos parlen sobre l'elecció i les prioritats. És essencial que en Marc entengui que la rentadora, per norma general, tindrà prioritat sobre la PlayStation.

Després d'aquesta anàlisi, el professional o persona de suport discuteix les possibles solucions i dona diferents opcions de despesa perquè en Marc triï la que costi menys. Ha de triar entre reparar la rentadora, si és possible, comprar-ne una altra en una botiga de segona mà o una nova en uns grans magatzems (Activitat 5 / capítol Ingressos i despeses). A continuació, el professional presenta diferents maneres de gastar els diners (efectiu, targeta de dèbit, targeta de crèdit, targeta prepagament) de manera que en Marc identifiqui si posseeix algun mètode de pagament que es correspongui amb les opcions plantejades, i demani ajuda en cas de no saber com utilitzar-les (Activitat 7 / capítol Ingressos i despeses).

En el cas que en Marc tingui alguna d'aquestes targetes però no sàpiga com utilitzar-les, el professional oferirà a la persona més informació sobre com fer-ho, especialment en cas que la targeta sigui de crèdit. El professional defineix el crèdit com els diners que es poden demanar prestats amb la promesa de tornar-los més endavant. Si paga amb diners en efectiu, paga immediatament, però si fa servir crèdit, es compromet a pagar en el futur (Activitat 10 / capítol Ingressos i despeses). El professional li explica a en Marc que probablement fa servir el crèdit en la seva vida diària encara que no tingui una targeta de crèdit (per exemple, demanant prestat els diners de l'esmorzar a un amic). El crèdit pot ser en forma de targetes de crèdit, préstecs d'amics o parents, crèdits de botigues, plans de quotes, préstecs de cotxes o hipoteques de cases (Activitat 11 / capítol Ingressos i despeses). Amb posterioritat, tots dos parlen sobre els avantatges i desavantatges d'utilitzar el crèdit (Activitat 12 / capítol Ingressos i despeses).

El joc de rols en aquesta metodologia és essencial per a la millor comprensió dels procediments i conceptes treballats. Els jocs de rols entre el professional i la persona amb necessitats de suport no passa només una vegada, sinó que passa al llarg de diferents escenaris i situacions.

Finalment, el professional o persona de suport vincula la noció de crèdit amb la de deute, definint el deute com els diners que es demanen prestats i que s'han de retornar (Activitat 13 / capítol Ingressos i despeses). L'últim pas és la introducció de la noció d'estalvi (Activitat 1 / capítol Estalvi) i la conversa amb en Marc sobre la manera en què podria utilitzar l'estalvi disponible de cara a millorar les seves despeses i fer efectiva la compra de la rentadora que realment necessita.

Escenari 3

Escenari 3

En Jim, un home de 30 anys amb síndrome de Down, treballa a temps parcial en un supermercat i guanya 300 euros al mes. Viu amb els seus pares i contribueix en el pressupost familiar amb 50 euros mensuals. Utilitza el seu salari romanent per cobrir les seves despeses personals. Li agradaria fer un viatge durant les vacances de Nadal, per això va amb el professional de suport perquè l'ajudi a aconseguir estalviar mensualment una quantitat per poder marxar de vacances. El professional de suport utilitzarà una combinació d'activitats de la lliçó d'estalvi i despeses per ajudar-lo en aquesta situació i en altres similars.

En primer lloc, el professional o persona de suport ha de definir de manera fàcil què és l'estalvi, utilitzant situacions quotidianes que exemplifiquen històries en què la persona pugui sentir-se identificada (Activitat 1 / capítol Estalvi). És molt important que en Jim entengui que estalviant diners, li serà molt més fàcil aconseguir objectius que s'alineïn amb els seus desitjos o preferències, com el fet de poder realitzar un viatge durant les seves vacances. El professional pot ajudar-se d'exemples que trobi en tríptics promocionals (per exemple de viatges, en aquest cas concret) i demana a en Jim que reconegui els productes i els descomptes que s'ofereixen. L'objectiu principal és reconèixer els diners que es pot estalviar (Activitat 3 / capítol Estalvi).

És important que tots dos parlin sobre el viatge que en Jim vol fer. El professional de suport ha d'ajudar a en Jim a identificar diferents opcions de despesa, i ajudar-lo a triar la que s'ajusti a les seves possibilitats, a més de coincidir amb els seus desitjos. Alternativament, el professional pot oferir a en Jim altres opcions, com unir-se a un club social que organitza viatges o altres activitats que suposin menys despesa, o, en qualsevol cas, tornar a fer cerques en el futur si les despeses que la persona preveu no s'alineen amb la seva situació personal (Activitat 5 / capítol Despeses).

A través d'aquesta activitat concreta, el professional pot treballar amb la persona perquè aquesta sigui capaç autònomament d'elaborar una llista de necessitats i una altra de desitjos. Amb posterioritat, el professional pot ajudar a la persona a prioritzar, eliminant aquells desitjos que la persona consideri menys importants i, al mateix temps, oferir estratègies en Jim perquè faci una previsió que l'ajudi a aconseguir aquells que siguin realitzables i més significatius per ell. L'activitat pot focalitzar-se a dissenyar estratègies perquè la persona pugui realitzar un estalvi setmanal o mensualment i faci ús d'una guardiola o d'un compte d'estalvi per tal que pugui avaluar la seva capacitat real d'estalvi en un termini determinat (Activitat 1 / capítol Estalvi).

Tant el professional com en Jim parlen habitualment i analitzen les opcions disponibles per esbrinar quina alternativa de despesa per al viatge triaria en Jim i per què. Després que en Jim hagi pres la seva decisió, el professional centra la seva tasca a donar suport a la persona a fer un pla d'estalvi per poder administrar millor els seus ingressos o salari. L'objectiu central és que en Jim prengui consciència de la necessitat d'estalviar per poder satisfer els seus desitjos, especialment els més costosos, i aprengui a fer la seva pròpia planificació, de manera autònoma o amb suport.

Escenari 4

La Lora és una dona de 29 anys amb una discapacitat intel·lectual lleu que va començar a treballar fa unes setmanes, i manifesta al professional o persona de dóna suport el seu desig d'obrir un compte bancari on poder dipositar el seu salari. També expressa la seva voluntat d'obtenir una targeta de dèbit per poder retirar diners d'un caixer automàtic i així fer front al pagament de factures o la compra de productes sense haver de portar diners en efectiu. Per ajudar a entendre i analitzar les diverses opcions que té la persona per obrir un compte bancari i obtenir una targeta de dèbit, el professional pot utilitzar els mòduls del manual que tracten sobre aspectes bancaris.

El professional o persona de suport ha d'explicar què és un banc i com funciona (Activitat 1 / capítol Banca), així com assegurar-se d'explicar els diferents termes bancaris i terminologia d'acord amb l'àmbit concret (Activitat 2 / capítol Banca). El professional pot exemplificar diferents situacions que representin avantatges i desavantatges de mantenir els diners en un compte bancari així com els riscos que poden existir a l'hora de disposar i utilitzar una targeta de dèbit (Activitat 3,4 i 5 / capítol Banca). Assegurar-se que la persona assimila tots els coneixements teòrics al respecte per aconseguir el seu objectiu facilita que la persona desenvolupi o incrementi la seva autonomia personal per, un cop presa la decisió, rebre el seu objectiu i dur a terme la seva decisió, amb o sense suport.

Assimilar els conceptes previs abans esmentats, facilita que el professional introdueixi activitats sobre els serveis de banca electrònica (Activitat 10 / capítol Banca) i presenti en un format de lectura fàcil diferents fitxes temàtiques que exemplifiquin, per exemple, l'ús d'un caixer automàtic pas a pas (Activitat 11 / capítol Banca).

L'aprenentatge teòric ha de connectar amb escenaris reals per oferir a la persona suport. D'aquesta manera, una possibilitat és que les dues parts posin en pràctica l'ús d'un caixer automàtic, l'ús d'una targeta de dèbit o l'ús de la banca electrònica en un escenari real perquè la persona assimili i practiqui l'ús d'aquests serveis (Activitat 12, 13, 14 / capítol Banca).

L'objectiu de les activitats que es presenten en aquest escenari és que la persona desenvolupi, de manera autònoma o amb suport, la seva capacitat de fer ús de serveis bancaris que s'alineïn amb el seu desig i voluntat de pagar productes, béns o serveis sense portar diners en efectiu, així com incrementar el seu coneixement en relació amb diferents situacions que pot trobar en la seva quotidianitat.

Escenari 5

La Maria és una dona de 27 anys amb una lleu discapacitat intel·lectual que encara viu amb la seva família. Va a un professional i li explica que una persona coneguda ha fet servir la targeta de dèbit sense el seu consentiment. La Maria, tot i rebre suport financer per part de la mare, que al seu torn és la seva representant legal, demana ajuda per incrementar la seva autonomia a l'hora de gestionar ella mateixa els seus assumptes financers.

El professional o persona de suport ha d'explicar a la Maria el seu dret a l'hora de decidir, controlar i gestionar els seus assumptes financers així com les conseqüències, de vegades contradictòries amb aquest dret, de tenir un representant legal.

El professional o persona de suport ha d'explicar que el suport que rebrà tindrà com a objectiu maximitzar la seva autonomia en la gestió financera, així com ajudar a la persona a identificar certes situacions d'abús financer i vulneració de drets. El professional ha de plantejar, mitjançant exemples i situacions reals, que la persona pugui identificar aquelles situacions similars a les explicades per Maria en què s'han realitzat accions sense el seu consentiment, incloses aquelles en què el representant legal no hagi tingut en compte la seva voluntat, preferències o que hagin estat contràries a les decisions que ha pres la persona (Activitat 5 / capítol riscos financers).

És essencial que la persona rebi suport professional per identificar aquestes situacions i sàpiga com afrontar-les per corregir-les en l'actualitat o evitar-les en un futur. Utilitzar una fitxa o guia de lectura fàcil en què s'expliqui què és l'explotació financera i totes les formes que pot adoptar. Lamentablement, l'explotació financera també pot implicar l'abús per part de persones de l'entorn familiar o del seu cercle d'amics, coneguts o professionals propers. Per aquesta raó és molt important que la persona aprengui a reconèixer aquestes situacions, comunicar-les adequadament i que el professional consideri que és possible que la persona es vegi afectada emocional o conductualment en aquestes situacions. (Activitat 1 / capítol Riscos financers).

Qualsevol professional o persona de suport ha d'utilitzar els recursos al seu abast per assessorar a la Maria i desenvolupar estratègies perquè pugui dur a terme accions específiques per a aquesta o altres situacions d'abús o explotació financera. Un primer pas en aquest cas seria trucar al banc i demanar que es congeli el seu compte bancari fins que s'emeti una nova targeta de dèbit. Una altra possible acció és comunicar a les autoritats pertinents aquesta situació d'abús perquè se segueixin els procediments que corresponguin. També ha d'informar la policia.

Després de solucionar una situació d'abús financer, el professional de suport ha d'intentar assegurar que no es produeixen de manera reiterada, oferint un suport més intens a la persona recordant-li consells de seguretat i verificant que utilitza, en aquest cas, la targeta de dèbit amb normalitat (activitat 17 / Banca).

Referències

- Committee on the Rights of Persons with Disabilities (2014). General Comment No 1, Article 12: Equal recognition before the law, CRPD/C/GC/1, (Adopted 11 April 2014). Available at:
<https://undocs.org/en/CRPD/C/GC/1>
- United Nations General Assembly. (2006). Convention on the Rights of Persons with Disabilities and Optional Protocol. Available at:
<https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>
- Palacios, A. (2008). El modelo social de la discapacidad: orígenes, caracterización y plasmación en la Convención Internacional sobre los Derechos de las Personas con Discapacidad. Madrid: Cinca. Available at:
<https://www.cermi.es/sites/default/files/docs/colecciones/Elmodelosocialdediscapacidad.pdf>
- Loeffler, E., & Bovaird, T. (2017). From participation to co-production: Widening and Deepening the Contributions of Citizens to Public Services and Outcomes. In E. Ongaro, & S. Van Thiel (Eds.), *The Palgrave Handbook of Public Administration and Management in Europe* (pp. 403-423). London.
- Bach, M., Kerzner, L. (2010). A New Paradigm for Protecting Autonomy and the Right to Legal Capacity Advancing Substantive Equality for Persons with Disabilities through Law, Policy and Practice. Toronto: Law Commission of Ontario. Available at:
http://supporteddecisionmaking.org/sites/default/files/paradigm_protecting_autonomy.pdf
- Giertz, L., 2018. Guardianship for Adults with Intellectual Disabilities: Accountant, Advocate or 'Family' Member?. *Scandinavian Journal of Disability Research*, 20(1), pp.256–265.
<https://doi.org/10.16993/sjdr.40>
- Gooding P. (2013). Supported Decision-Making: A Rights-Based Disability Concept and its Implications for Mental Health. *Psychiatry, psychology and law*, 20:3, p. 431-451.
<https://doi.org/10.1080/13218719.2012.711683>
- Inclusion International. (2014). *Independent But Not Alone: A Global Report On The Right To Decide*. Available at:
<https://inclusion-international.org/wp-content/uploads/2014/06/Independent-But-Not-Alone.pdf>
- Millar, D. (2013). Guardianship Alternatives: Their Use Affirms Self-Determination of Individuals with Intellectual Disabilities. *Education and training in autism and developmental disabilities*, 48(3), 291-305.
- Arstein-Kerslake, A. (2016). Legal capacity and supported decision-making: Respecting rights and empowering people. *SSRN Electronic Journal*.
<https://doi.org/10.2139/ssrn.2818153>
- Arstein-Kerslake, A. (2016). An empowering dependency: Exploring support for the exercise of legal capacity. *Scandinavian Journal of Disability Research*, 18 (1), 77–92.
<https://doi.org/10.1080/15017419.2014.941926>
- Bigby, C., Whiteside, M., & Douglas, J. (2019). Providing support for decision making to adults with intellectual disabilities: Perspectives of family members and workers in disability support services. *Journal of Intellectual and Developmental Disabilities*, 44 (4), 396–409.
- Gooding, P. (2015). Navigating the 'flashing amber lights' of the right to legal capacity in the United Nations convention of the rights of persons with disabilities: Responding to major concerns. *Human Rights Law Review*, 15 (1), 45–71.
<https://doi.org/10.1093/hrlr/ngu045>

Stainton, T. (2016). Supported decision-making in Canada: principles, policy, and practice. *Research and Practice in Intellectual and Developmental Disabilities*, 3(1), 1-11.
<https://doi.org/10.1080/23297018.2015.1063447>

Special Rapporteur on the rights of persons with disabilities. (2017). Report on legal capacity and supported decision-making, A/HRC/37/56 (Adopted 17 December 2017). Available at:
<https://undocs.org/en/A/HRC/37/56>

Special Rapporteur on the rights of persons with disabilities (2016). Report of the Special Rapporteur on the rights of persons with disabilities, A/HRC/34/58 (Adopted 20 December 2016). Available at:
<https://undocs.org/en/A/HRC/34/58>

Committee on the Rights of Persons with Disabilities (2011). Concluding observations on the initial report of Spain, CRPD/C/ESP/CO/1. Available at:
<https://undocs.org/en/CRPD/C/ESP/CO/1>

Committee on the Rights of Persons with Disabilities (2014). Concluding observations on the initial report of Belgium, CRPD/C/BEL/CO/1. Available at:
<https://undocs.org/en/CRPD/C/BEL/CO/1>

Committee on the Rights of Persons with Disabilities (2017). Concluding observations on the initial report of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, CRPD/C/GBR/CO/1. Available at:
<https://undocs.org/en/CRPD/C/GBR/CO/1>

Committee on the Rights of Persons with Disabilities (2019). Concluding observations on the combined second and third periodic reports of Spain, CRPD/C/ESP/CO/2-3. Available at:
<https://undocs.org/en/CRPD/C/ESP/CO/2-3>

Committee on the Rights of Persons with Disabilities (2019). Concluding observations on the initial report of Greece, CRPD/C/GRC/CO/1. Available at:
<https://undocs.org/en/CRPD/C/GRC/CO/1>

Browning, M., Bigby, C. & Douglas, J. (2020). A process of decision-making support: Exploring supported decision-making practice in Canada. *Journal of Intellectual & Developmental Disability*.
<https://doi.org/10.3109/13668250.2020.1789269>

Canadian Association for Community Living (2014). A statutory framework for the right to legal capacity and supported decision making for Application in Provincial/Territorial Jurisdictions in Canada. The Working Group on Legal Capacity and Supported Decision Making. Available at:
<https://cacl.ca/wp-content/uploads/2018/05/Draft-Statutory-Fmwk-Legal-Capacity-June-9.pdf>

Martínez de Aguirre, C. (2014). *El tratamiento jurídico de la discapacidad psíquica: reflexiones para una reforma legal* (1ª ed.). Pamplona: Thomson Reuters Aranzadi

Mental Health Europe & European Network of National Human Rights Institutions. (2020). Implementing supported decisions-making: Developments across Europe and the role of National Human Rights Institutions. ENNHRI & MHE. Available at:
<https://www.mhe-sme.org/wp-content/uploads/2020/06/Report-ENNHRI-and-MHE-Implementing-supported-decision-making.pdf>

Navas Macho, P., Gómez Sánchez, L. E., Verdugo M.A., Schalock, R.L. (2012). Derechos de las personas con discapacidad intelectual: implicaciones de la convención de naciones unidas, *Revista Española sobre Discapacidad Intelectual*, Vol. 43(3) Núm. 243, 7-28.

Porxas, M. A., (2020), De la incapacitació al suport a la presa de decisions: Anàlisi de l'estat de la qüestió i proposta per un ordenament civil català respectuós amb els drets humans en el context de la reforma estatal, Barcelona, Espanya: Generalitat de Catalunya, Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada. Available at:

<http://cejfe.gencat.cat/ca/recerca/cataleg/crono/2020/incapacitacio-decisiones/>

Ribot Igualada, J. (2012). L'assistència: abast i limitacions de la nova institució. Dins Qüestions actuals del dret català de la persona i de la família (1^a Ed., p.49-105). Girona: Documenta Universitària.

Seoane Rodríguez, J.A., Álvarez Lata, N. (2010). El proceso de toma de decisiones de la persona con discapacidad: una revisión de los modelos de representación y guarda a la luz de la Convención sobre los derechos de las personas con discapacidad. *Derecho privado y Constitución*, 4, 11-66.

The National Safeguarding Committee. (2017). Review of current practice in the use of wardship for adults in Ireland. Available at:

<https://www.lenus.ie/handle/10147/624083>

European Centre for the Development of vocational Training (CEDEFOP). Common European Framework of Reference: Self-assessment grids. Download Available at:

https://www.cedefop.europa.eu/files/europass_-_european_language_levels_-_self_assessment_grid.pdf

Turnpenny, A., Petri, G., Finn, A., Beadle-Brown, J., Nyman, M. (2017). Mapping And Understanding Exclusion: Institutional, Coercive And Community-Based Services And Practices Across Europe. *Mental Health Europe*. Available at:

<https://www.mhe-sme.org/mapping-exclusion/>

Hordacre, A.L. (2016). Understanding everyday money skills for young people with disabilities. Flinders University Australian Industrial Transformation Institute. Available at:

<https://doi.org/10.13140/RG.2.2.25721.47206>

Beadle-Brown, J., Mansell, J., Cambridge, P., Milne, A. and Whelton, B. (2010), Adult Protection of People with Intellectual Disabilities: Incidence, Nature and Responses. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 23: 573-584. Available at:

<https://doi.org/10.1111/j.1468-3148.2010.00561.x>

Craft, A. ACTing against abuse, (Leaflet). Available at:

https://www.surreycc.gov.uk/__data/assets/pdf_file/0017/19700/Keeping-you-safe-easy-read-booklet-part-1.pdf

Mithaug, D.E., Mithaug, D.K., Agran, M., Martin, J.E., Wehmeyer, M.L. (Eds). (2003). *Self-Determined Learning Theory: Construction, Verification and Evaluation*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers: New Jersey.

Raley, S. K., Shogren, K. A., & McDonald, A. (2018). How to Implement the Self-Determined Learning Model of Instruction in Inclusive General Education Classrooms. *TEACHING Exceptional Children*, 51(1), 62–71.

<https://doi.org/10.1177/0040059918790236>

Shogren, K. A., Wehmeyer, M. L., Burke, K. M., & Palmer, S. B. (2017). *The Self-Determination Learning Model of Instruction: Teacher's Guide*. Lawrence, KS: Kansas University Center on Developmental Disabilities.

Diamond, A. (2013). Executive Functions. *Annual Review of Psychology*, 64, 135–168. Available at:

<http://doi.org/10.1146/annurev-psych-113011-143750>

Dalley, G., Gilhooly, M., Gilhooly, K., Harries, P., Levi, M. (2017). Financial abuse of people lacking mental capacity, Institute of environment, Health Societies, Brunel University London. Available at: <http://www.mentalcapacitylawandpolicy.org.uk/wp-content/uploads/2017/10/Financial-Abuse-of-People-lacking-mental-capacity.pdf>

Dalley, G., Gilhooly, M.L., Gilhooly, K., Levi, M. and Harries, P. (2017). Researching the financial abuse of individuals lacking mental capacity, The Journal of Adult Protection, Vol. 19 No. 6, pp. 394-405. Available at: <https://doi.org/10.1108/JAP-05-2017-0022>

ACORD DE SUPORT PER A LA PRESA DE DECISIONS

Què és el Suport per a la presa de decisions?

El suport per a la presa de decisions és un procés que ajuda a la persona a prendre les seves pròpies decisions d'acord amb la seva voluntat, desitjos i preferències amb ajuda d'una altra persona.

Les decisions es poden prendre en diferents àrees, per exemple, a l'hora de fer compres, utilitzar Internet, gestionar els estalvis o escollint entre dos tractaments mèdics oferts pel doctor.

En l'Acord de Suport tu tries algú en qui confies (anomenat “**professional de suport**”) perquè t'ajudi a tenir la informació que necessites per prendre una decisió, valorar diferents opcions, entendre els riscos i beneficis i comunicar les teves decisions a altres persones.

L'Acord

- ✓ Aquest document et permet triar una persona que t'ajudarà a prendre decisions. Aquesta persona es diu “**professional de suport**”.
- ✓ A més, hauràs de triar una altra persona, el “**facilitador**”. Aquesta persona et pot ajudar a avaluar el progrés i assegurar que l'acord funciona com tu vols. Si no estàs content amb el “**professional de suport**”, pots comentar-ho a el “**facilitador**” i si ho desitges pots demanar un canvi o, si es dona el cas, posar fi a l'acord.
- ✓ En aquest document descriuràs **les àrees de la teva vida en què necessites suport**.

- Entenc què és el suport per a la presa decisions i què implica que jo rebi suport mitjançant aquest acord.
- Declaro aquí que necessito i vull aquest tipus de suport en certes àrees de la meva vida.

Per tot això:

- Accepto a la següent persona com a professional de suport:

- Permeto al professional de suport que m'ajudi amb decisions sobre:

COM GESTIONAR LES MEVES
FINANCES O ELS MEUS DINERS.

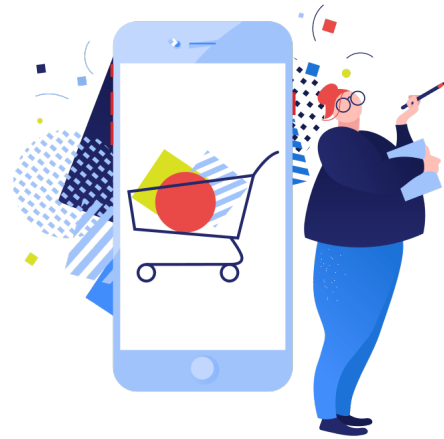

En concret, vull:

DRETS DEL CONSUMIDOR

(quan faig compres per Internet).

En concret, vull:

LA MEVA SALUT

En concret, vull:

.....

.....

- El meu professional de suport no pot prendre decisions per mi, sinó que ha ajudar-me a que sigui jo qui les prengui.
- Per això, vull que el professional de suport:
 - M'ajudi a tenir informació rellevant per a les decisions;
 - M'ajudi a entendre les opcions per poder decidir;
 - M'ajudi a comunicar la decisió a altres persones.
- Així mateix, accepto a la següent persona com a **facilitador**

- Particularment, desitjo que el facilitador m'ajudi amb el següent:

A identificar professionals de suport.

A ajudar-me a entendre com funciona l'Acord.

A assistir-me en la resolució de conflictes amb el professional de suport.

A avaluar la qualitat i la satisfacció dels acords.

A ajudar-me a canviar l'acord si és necessari

A ajudar-me amb la finalització de l'acord.

- Aquest acord serà efectiu a partir de la seva signatura i durarà ____ mesos més.
- Es distribuiran còpies de l'acord a la Persona, al professional de suport i al facilitador.

• Estic d'acord amb actuar com a professional de suport.

(signatura del professional de suport) (nom de professional de suport)

• Estic d'acord amb actuar com a facilitador.

(Signatura del facilitador) (nom del facilitador)

• Signatura

(Signatura de la persona) (nom de la persona)

Signat a:

(Lloc)

Data:

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Inclusió social i suport en la presa de decisions
Social inclusion and supported decision making

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

I-DECIDE Supported Decision Making using Digital, Literacy & Numeracy Skills 2017-1-ES01-KA204-038185 by [I-DECIDE Project Partnership](#) is subject to a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International](#) license created from the work available at <https://www.supportgirona.cat/projectes/i-decide/>

